

JURISTEN

NR 5 / 2022

WWW.JURISTEN.NO

Tema Fremtidens rettshjelp

Jussformidlingen i Bergen markerer sine 50 år
Satsing på digitalisering // Rettshjelp som forsikring
Frivillig innsats // Justiskomiteen om ny rettshjelpslov

JUS-KURS UT ÅRET

NOVEMBER

Barnerettsdagen – Grenseoverskridende foreldretvister	3. NOV
Det årlige ajourføringskurset for advokat-assistenter DNA	3.-4. NOV
Det årlige kontraktsrettskurset	8.-9. NOV
Ajourføringskurs i EU/EØS-rett	8. NOV
What you need to know – Drafting International Contracts in English	10.-11. NOV
Det årlige kurset i compliance	10.-11. NOV
Det årlige kurset for eiendomsめglere	14.-15. NOV
Incentivordninger, bærekraft og skatt	16. NOV
Det årlige pensjonsrettskurset	16. NOV
Det årlige kurset i tvangsfullbyrdelse og inkasso	16. NOV
Det årlige personskadeerstatningsrettskurset	17.-18. NOV
Grunnkurs i byggekontrakter og entrepriserett	21.-22. NOV
Det årlige bistandsadvokatkurset	24.-25. NOV
Kontraktsforhandlinger – håndtering av kontraktsrisiko	29. NOV

JURISTKONGRESS 2022

Arbeidsliv og samfunnspolitikk	24.-25. NOV
Juridisk grensehandel	24.-25. NOV
Finans og forsikring	24.-25. NOV
Forvaltning	24.-25. NOV
Eierstyring	24.-25. NOV
Bærekraft	24.-25. NOV
Ledelse	24.-25. NOV

DESEMBER

Det årlige kurset i fiskeri- og havbruksrett	1.-2. DES
Webinar: Argumentasjon og prosedyreteknikk	1. DES

FÅ JUS-DIGITAL – DET LØNNER SEG!

- Tilgang til alle digitale JUS-kurs
- Over 500 timer med etterutdanning
- Fordelspris på fysiske, årlige kurs
- Tilgang på temaene fra årlige kurs
- Fleksibelt og alltid tilgjengelig

Innhold 5|22

8 Jussformidlingen 50 år

I et halvt århundre har det studentdrevne tiltaket i Bergen levert gratis rettshjelp og juridisk bistand.

12 Jusshjelpa

– Vi er her for de som ikke har råd til advokat, men som samtidig tjener for mye for å kunne få fri rettshjelp, sier Ingvild Schwenke Jensen.

14 Jussbuss

– Rettshjelpsordningen er skadeskutt, sier daglig leder Ole Martin Juul Slyngstadli.

16 JURK

Petrine Iversen er ny leder av Juridisk rådgivning for kvinner.

20 Kirkens Bymisjon

– Vi ser mye desperasjon og det synes som om terskelen er lavere for å søke rettshjelp, sier Hege Levin.

24 Rettssenteret

– Det blir viktig å få mest mulig rettshjelp ut av hver krone, sier leder Cathrine Moksness.

27 Digitaliseringsprosjekt

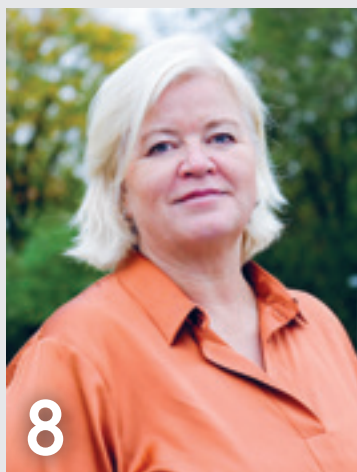
Knut-Magnar Aanestad leder et prosjekt for å bruke teknologi til å spre mer rettshjelp.

30 Husleietvistutvalget

Husleietvistutvalget er blitt landsdekkende. En digital plattform har vært avgjørende.

36 Forsikring

– En offentlig forsikringsmodell bør etableres slik at flere i befolkningen kan få fri rettshjelp, mener Help.

JURIST 2022 KONGRESS

JURIDISK GRENSEHANDEL

«EØS-retten – hvordan unngå blindsonen?»

Advokat
Stephan L. Jervell
Wiersholm

«Det dynamiske rettskildebildet – med fokus på de "importerte" rettskilder og hierarkiet»

Advokat
Hilde Kristin Ellingsen
Lund & Co

24.–25. november 2022
Clarion Hotel The Hub, Oslo

juristkongress.no

Rettshjelpsordninger ser bakover og fremover

Jussformidlingen i Bergen feirer i år sitt 50-års jubileum og i denne utgaven kan du lese både intervjuer og fagstoff skrevet av nåværende og tidligere bidragsytere i det studentdrevne rettshjelpiltaket. Siden starten i 1972 har Jussformidlingen hatt 1200 saksbehandlere og det har blitt behandlet over 150 000 saker gjennom disse 50 årene. Trude Kolle Martini, som var leder for Jussformidlingen fra 1994 til 1997, forteller om en lærerik tid og professor Johan Giertsen sier tiltaket er viktig for fakultetet. Ikke bare for rettshjelpen, men også for studentenes utdanning.

Hvordan ser så de neste 50 år ut? Vi har snakket med en rekke av de spesielle rettshjelpiltakene, som Jussbuss, Jurk, Jusshjelpe, Rettssenteret, Gatejuristen og Rettshjelpsentralen. Alle er enige om at dagens rettshjelpsordning ikke fungerer bra nok og at noe må gjøres. Men hvem skal betale og hvordan skal det organiseres? Er det nødvendig med en større reform eller skal det bli mindre justeringer? Det skal Stortinget ta stilling til når Regjeringen legger frem forslag til ny rettshjelpslov neste år – et lovforslag med utgangspunkt i rettshjelpsutvalgets NOU, der det var dissens. Temaet ble bredt dekket i Juristen 3/2020. Lenger ut i bladet kan du lese om hva partiene i justiskomiteen på Stortinget tenker om rettshjelp akkurat nå.

Det ble i forbindelse med statsbudsjettet varslet vanskeligere og tydeligere økonomiske prioriteringer i årene som kommer. Samtidig øker behovet for juridisk bistand i et samfunn som er gjennomregulert av lover og regler og der mange faller utenfor. Hvordan rettshjelp kan leveres mest mulig effektivt, og samtidig med god kvalitet, blir nok en diskusjon i forbindelse med det nye lovforslaget. Og hvilken rolle spiller teknologi og digitalisering i det bildet? I denne utgaven kan du lese om hvordan digitalisering kan bidra til å utløse mer kapasitet – hvis man lykkes med å finne den riktige kombinasjonen mellom maskin og rådgivning fra et menneske.

Det er med andre ord mange store og spennende diskusjoner som bør tas om fremtidens rettshjelp. Men som 50-års jubilar Jussformidlingen sier; da må det være et fokus på at samfunnet tjener på å gi bedre rettshjelp. Leder Michelle Danker etterlyser en holdningsendring på politisk nivå, slik at vi ser hva vi som samfunn tjener på å gi bedre rettshjelp, på et tidligere stadium og til flere personer.

Ole-Martin Gangnes
redaktør

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristen.no

Annonseansvarlig
Randi Huth Rogne – Storybold
randi@storybold.no
Tlf.: +47 995 20 500

Journalist
Tore Letvik
tl@juristen.no

Design / layout
Inge Martinsen – 07 Media
inge.martinsen@07.no

Journalist
Tuva Bønke Grønning
tbg@juristen.no

Tips redaksjonen
redaksjonen@juristen.no
mob. 48 24 83 52
www.juristen.no

Følg oss!

Ved adresseendring

Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.

Andre – send ny adresse til medlem@juristforbundet.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Juristen arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Forsidebilde

Jussformidlingen

Grafisk produksjon

Ålgård Offset As

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 28. november 2022.

Redaksjonen avsluttet 17. oktober 2022.

Utgiver

JURISTFORBUNDET

Vil ha politisk fokus på at samfunnet tjener på å gi bedre rettshjelp

– Jeg håper det blir mulig å flytte det politiske fokuset fra hva det koster å ha rettshjelpsordningen til hva vi som samfunn tjener på å gi bedre rettshjelp.

 Tore Letvik

Dette sier daglig leder for Jussformidlingen, Michelle Danker. Jussformidlingen i Bergen hjelper de gruppene som ikke har hatt tilgang til tilfredsstillende rettshjelp eller som av andre grunner opplever terskelen for å oppsøke annen juridisk rådgivning som høy.

– Hovedandelen av våre klienter har lav årsinntekt eller er utenfor arbeidsmarkedet og er i en livssituasjon som gjør det utfordrende å skaffe seg annen form for rettshjelp. Vi skal fange opp personene som faller utenfor den offentlige rettshjelpsordningen og som ikke har andre de kan få juridisk bistand fra, sier Danker som forteller at Jussformidlingen ikke bare behandler enkeltsaker.

– Vi jobber også oppsøkende og rettspolitisk. I enkeltsakene forsøker vi i første omgang å gi muntlig veiledning, altså hjelp til selvhjelp. Veiledning gir vi innenfor de fleste rettsområder. I saker av stor velferdsmessig betydning for den enkelte kan vi ta saken inn til videre behandling hos oss dersom de ikke klarer å løse saken selv. Her gis rettshjelpen ved skriftlig utredning eller motpartbrev, og vi bistår klienten som prosessfullmektig i tvisteløsningsorgan som husleietvistutvalget, forlikrådet, forbrukertilsynet og finansklagenemnda, sier Danker.

Jussformidlingen skal også bidra til å opplyse om og henvise personer videre til andre aktuelle rettshjelpsordninger som kan gi bedre hjelp, som for eksempel den offentlige rettshjelpsordningen, rettshjelp gjennom forsikringsavtaler eller fagforeningsmedlemskap.

– Vi erfarer at mange sliter med å navigere seg frem til riktig instans og er ikke kjent med de ulike aktørene de kan motta rettshjelp fra.

Fremtiden

– Hvordan ser dere fremtiden for dere når det gjelder rettshjelp?

– Vi er ikke bekymret for Jussformidlingen skal miste sin samfunnsnyttige rolle med det første. Vi arbeider rettspolitisk for å få en bedre offentlig finansiert rettshjelpsordning. Det er ikke dermed sagt at behovet for å ha retts-hjelpstiltak som oss av den grunn vil forsvinne. I dag opptar behandling av enkeltsaker mye av vår tid, arbeidskapasitet og økonomiske midler. Dersom vi får på plass en ny retts-hjelpslov som sikrer en større andel av befolkningen bedre og mer rettshjelp enn de får i dag, vil vi bli frigjort til å fokusere på vårt oppsøkende og rettspolitiske arbeid.

Hun mener en ny rettshjelplov vil løse mye, men ikke alt.

– Det er umulig å helgardere seg for alle fremtidige rettslige problemstillinger i den nye loven. Her vil Jussformidlingen spille en viktig rolle i å fange opp endringer i samfunnets rettshjelpsbehov gjennom det arbeidet vi gjør.

Danker kan fortelle om en slagkraftig, engasjert gruppe jurister.

– Vi er totalt 30 ansatte, hvor 23 av oss jobber fulltid. Alle bortsatt fra daglig leder er viderekomne jusstudenter, ser hun.

– Hva tenker dere om mer bruk av legal-tech?

– Sånn umiddelbart tenker jeg at det er noe vi bør ta i bruk på enkelte områder. Automatiserte løsninger er allerede en del av hverdagen vår. Samtidig ser jeg ikke for meg at det kan erstatte den alminnelig jurist i sin helhet. Det jeg tenker er viktig, når vi kommer så langt at legal-tech skal tas i bruk i en større skala, er at vi har klart å bygge inn rettssikkerhetsgarantiene i løsningen. Jeg har ikke noen gode forslag til løsning her og nå, men følger spent med på den videre utviklingen.

Jussformidlingen

Michelle Danker
(Foto: Vivian Tveite)

Rettshjelpslov

Hva tenker dere om de allerede fremsatte forslagene til ny rettshjelpslov, en rettshjelpslov som er varslet våren neste år?

– Vi er positive til at det endelig skal fremlegges en ny rettshjelpslov om kort tid. Vi mener at dagens ordning er utdatert og ikke dekker det reelle rettshjelpsbehovet i samfunnet. Det har gjort at ideelle organisasjoner som oss har fått et større ansvar enn opprinnelig tiltenkt.

Jussformidlingen sendte inn en høringsuttalelse til forslaget som ble lagt frem i NOU 2020:5 Likhet for loven.

– Helt overordnet kan jeg si at vi er positive til at forslaget foreslår en reform av rettshjelpsordningen. Vi

stiller oss bak utvalgets forslag om å fjerne stykkpriser på rettsrådstadiet, å knytte inntektsgrensen til folketrygdens grunnbeløp og å utvide ordningens prioriterte saksområder, sier Danker, som mener der er flere ting som bør tas tak i.

– Vi er positive til innføring av egenandel, men den bør ikke ilegges personer med en årsinntekt som er lavere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp. Videre må man gå bort fra tanken om et «null-alternativ». Det må tilføres friske midler til rettshjelpsordningen sammen med den nye loven. Det er ikke realistisk at vi kan gi forsvarlig og tilstrekkelig rettshjelp til mange nok under den samme budsjettammen som dagens ordning er underlagt, sier hun.

– Det er viktig å huske at under dagens rettshjelpsordning fortsatt bare omfatter en liten del av befolkningen.

– Hva bør det satses mer på innen rettshjelp?

– Det er fristende å si holdningsendring på politisk nivå. En god rettshjelpsordning koster, men det gjør alle gode velferdsordninger. Dersom jeg skal trekke ut én konkret ting, er det at det bør satses på å forske på rettshjelp og bruke mer aktivt informasjonen vi allerede har om rettshjelpsbehovet i samfunnet. Kanskje vil det på sikt være mulig å flytte det politiske fokuset fra hva det koster å ha rettshjelpsordningen til hva vi som samfunn tjener på å gi bedre rettshjelp, på et tidligere stadium og til flere personer.

– Lærerik tid

– Det var en morsom og veldig lærerik tid, minnes tidligere leder for Jussformidlingen, Trude Kolle Martini.

 Ole-Martin Gangnes

Rettshjelptiltaket Jussformidlingen markerer i år jubileum. I 50 år har det studentdrevne tiltaket tilknyttet fakultetet i Bergen levert gratis rettshjelp og juridisk bistand. Det tilbys gratis rettshjelp og gratis juridisk bistand til privatpersoner. I tillegg drives det også med rettsopplysende- og rettspolitisk arbeid.

I Jussformidlingen er studenter i sluttfasen av studiene saksbehandlere. I tillegg sitter tidligere saksbe-

handlere i en faggruppe og sakene blir også godkjent i en kommisjon bestående av syv-åtte saksbehandlere og en vitenskapelig ansatt fra Det juridiske fakultet.

Jussformidlingen har siden starten i 1972 hatt 1200 saksbehandlere. Ifølge Jussformidlingen jobbes det inntil 24 000 gratistimer hvert år og det har blitt behandlet over 150 000 saker gjennom disse 50 årene.

Og saksmengden har økt: Fra 88 saker i 1972 til 4935 saker i 2021.

I dag har Jussformidlingen adressen Sydneshaugen 10. Huset ble bestemt bygget i 1895, og har siden ferdigstillelsen vært hjemmet for flere bergensfamilier. Universitetet i Bergen overtok lokalene i 1966 og Jussformidlingen flyttet inn rundt 2003. Siden da og per nå fungerer lokalene på tre etasjer som kontor for Jussformidlingens 30 ansatte.

Frem til 2010-tallet behandlet Jussformidlingen klart flest saker innenfor rettsområdene arv-/skifte-rett og familierett. Nå behandles det svært få slike saker, opplyses det. Jussformidlingens prioriterte områder er i dag arbeidsrett, straffegien-nomføringsrett, trygd- og sosialrett, husleierett og utlendingsrett. I motsetning til tidligere behandles ikke lenger straffesaker, skattesaker, odels-saker, inkassosaker og saker knyttet til selvstendig næringsvirksomhet.

Fikk internett

Trude Kolle Martini, som i dag er organisasjonsdirektør i studentsam-skipnaden SiO, var leder for Jussformidlingen fra 1994 til 1997.

– Jeg var vitenskapelig assistent da noen foreslo at Jussformidlingen ville være noe for meg. Og det var det. Det var en morsom og veldig lærerik tid, minnes hun.

Trude Kolle Martini
(Foto: Privat)

Martini ledet Jussformidlingen i en periode der rettshjelpiltaket flyttet inn i de da nye lokalene på Dragefjellet.

– Jeg husker vi fikk nye PCer, internett og mobiltelefoner og at mye av det som i dag er selvfølgelig begynte å komme. Det ble på mange måter et nytt liv for studentene.

Senere har Jussformidlingen flyttet ut på grunn av plassmangel ved fakultetet – i fakultetets festskrift ved markeringen av dets

50-års jubileum i 2019, skriver seniorrådgiver Eivind Buanes og professor Jørn Øyrehagen Sunde at fakultetet i første halvdel av 2000-tallet gradvis vokste utover sitt opprinnelige areal på Dragefjellet. Fakultetet da måtte ta i bruk de arealene Jussformidlingen hadde disponert.

En livsstil

– Jeg husker godt den tette og gode dialogen vi hadde med det vitenskapelige personalet og lærekreftene.

At sakene ble behandlet i en kommisjon var det veldig mye læring i for oss. Det var en utviklende tid og det ble bygget broer, sier Trude Kolle Martini.

– Det var veldig mye læring i å møte mennesker og virkelige saker. Og ikke minst å identifisere hva som var det juridiske i en sak og hva som ikke var det. Man fikk en stor bredde i saker og problemstillinger.

Hun forteller at mange av studentene brukte mye tid hos Jussformidlingen. ►

Johan Giertsen
(Foto: Kim Einar
Andreassen)

– Det var en god opplæring og det ble en livsstil. Mange fant hverandre på Jussformidlingen og knyttet nære bånd, og mange har beholdt dem.

Det var tre semestre i Jussformidlingen; én for opplæring, én der man behandlet saker selvstendig og én der man ble faset ut.

– Det betydde at man kunne følge saker over tid. Jeg har tatt med meg mye videre som jeg lærte i den perioden, sier hun.

Martini mener tilbudet er viktig for rettshjelpen.

– Det er et lavterskeltilbud som fyller et behov. Også er kombinasjonen hjelp og læring veldig god. Det at man fikk en faglig vurdering og kunne diskutere sakene hadde stor betydning, sier hun.

Kommisjonsleder

Professor Johan Giertsen ved Universitetet i Bergen har vært kommisjonsleder og kjenner Jussformidlingens arbeid godt. Som kom-

misjonsleder er man ordstyrer som leder møtene der enkeltsaker tas opp til behandling.

– Jussformidlingen har jobbet etter samme mønster i alle år, der kommisjoner ser på enkeltsaker. Det sikrer et høyt nivå, både faglig og etisk og om strategi i hvordan sakene bør håndteres. Det gir også en veldig god tilknytning mellom fakultetet og det studentdrevne tiltaket - til glede for begge parter. Jeg har vært kommisjonsleder og både jeg og andre har fått eksempler vi kan bruke i undervisningen.

Giertsen sier kvaliteten på arbeidet holder mål.

– Jussformidlingen leverer både faglig og etisk på øverste hylle. Jeg har sett dem i 40 år – i alle de årene jeg har vært på universitetet helt siden jeg studerte her.

– Nødvendig innsats

– Jussformidlingen er viktig for fakultetet i Bergen. Her regnes dette

som et valgfag og det gir god trening i å behandle enkeltsaker og i å se enkeltmennesket. Vi andre som jobber i den akademiske verden gjør jo ikke det på samme måte.

Han sier fakultetet har gode erfaringer og utgjør en forskjell.

– Jussformidlingen gjør en stor innsats for de som ikke har råd til å bruke advokat og de som faller utenfor. Det er en sosial profil på tiltaket som er viktig. Jeg vet at de jobber mye og at det gjøres skikkelig arbeid.

– Hvilken rolle spiller de spesielle tiltakene i rettshjelpsbildet?

– De gjør en veldig nødvendig innsats. Samfunnet kan være trygg på at de har fagligheten og etikken på plass. Studentdrevet rettshjelp er et viktig supplement til rettshjelpen fra advokater med flere, og har stor betydning for klienter med lav betalingssevne. Dessuten er det viktig for studentenes utdanning og for fakultetet.

JURIST 2022 KONGRESS

BÆREKRAFT

*«Hvordan implementere bærekraft
i en virksomhet?»*

Direktør for samfunn og bærekraft
Gine Wang-Reese
DNB Bank

«Bærekraft i offentlige anskaffelser»

Advokat
Morten Goller
Wiersholm

24.–25. november 2022
Clarion Hotel The Hub, Oslo

juristkongress.no

– Staten bør ikke lenger lene seg så tungt på frivillige jusstudenter

– Vi håper at flere omfattes av ordningen for fri rettshjelp, og at staten ikke lenger skal lene seg i så stor grad på frivillige studenter. At Norge skal være en rettsstat for alle, ikke bare for de rike.

 Tore Letvik

Daglig leder i Jusshjelpa i Nord-Norge Ingvild Schwenke Jensen er leder for et rettshjelpstiltak som har base i UIT Norges arktiske universitet. Jusshjelpa hjelper de som har et velferdsmessig behov for hjelp i saken sin og som ikke kan få hjelp andre steder.

– Vi er her for de som ikke har råd til advokat, men som samtidig tjener for mye for å kunne få fri rettshjelp. Primært fokuserer vi på befolkningen i Nord-Norge, men vi tar imot henvendelser fra hele landet, sier Schwenke Jensen.

Hun forteller at Jusshjelpa jobber både med saksbehandling i enkeltsaker, og med prosjektbasert arbeid på et mer overordnet plan.

– Måten vi jobber på i enkeltsaker varierer fra sak til sak, men alle har til felles at de starter med at klienten henvender seg til oss, og får tildelt en saksbehandler. Denne saksbehandleren er en av flere viderekomne jusstudenter som arbeider delvis frivillig ved siden av et fulltidsstudium for å hjelpe de som trenger det, sier Schwenke Jensen.

For å kvalitetssikre jussen jobber saksbehandlerne i grupper, og må få alt som skal ut av kontoret godkjent i denne gruppen først. Det vil si at alt juridisk arbeid som utføres er sjekket av minst seks viderekomne jusstudenter

før det kommer ut til klient eller motpart. Skulle en sak være spesielt komplisert har saksbehandlerne tre lektorer som har fast tilknytning til Jusshjelpa, men som arbeider ved Det Juridiske fakultet på universitetet i Tromsø, som de kan rådføre seg med.

– Jusshjelpa forsøker alltid å løse konflikter på lavest mulig nivå i systemet, men kan også følge saker til for eksempel forliksråd når det er behov for det. Vi følger saken dit den fører, men har ikke tillatelse til å bistå i domstolene, sier hun.

Rettsstat for alle

Schwenke Jensen sier at de har et håp om at fremtidens rettshjelp blir mer tilgjengelig for folk.

– Vi håper at flere omfattes av ordningen for fri rettshjelp, og at staten ikke lenger skal lene seg i så stor grad på frivillige studenter. At Norge skal være en rettsstat for alle, ikke bare for de rike. Vi håper også at det skal være enkelt for folk flest å vite hvor man skal henvende seg for å få rettshjelp, og at man får den hjelpen man trenger når man kommer frem dit, sier hun.

– Hvordan de stiller Jusshjelpa seg til bruk av legaltech for å effektivisere hjelpen til de som trenger retts-hjelp?

– Jusshjelpa er generelt positiv til det meste av digitalisering og automatisering innenfor rettshjelp, da det trolig vil føre til lavere kostnader. Digitalisering vil kunne åpne for at flere vil kunne benytte seg av tilbudene, at behandlingstiden går ned og at det for mange blir mer tilgjengelig.

– Likevel må alle digitale juridiske tjenester eller løsninger være reelt tilgjengelig for alle. Det vil si at også de som ikke har tilgang til PC og, eller, telefon må ha samme mulighet til å få saken sin vurdert som de som har tilgang på disse tingene. Jusshjelpa ser at mange innenfor våre klientgrupper ikke har adgang til PC, for

A portrait of Ingvild Schwenke Jensen, a woman with short blonde hair and blue eyes, wearing a white collared shirt. She is looking directly at the camera against a plain blue background.

eksempel innsatte i fengsel, eller at de ikke har de tekniske ferdighetene som kreves for å kunne benytte seg av ulike elektroniske løsninger. For noen grupper mennesker er det svært viktig at man møter på fysiske mennesker når man er i en sårbar situasjon, og uavhengig av hvilken type fremtidig legal-tech det er tale om, så må det tas hensyn til disse behovene.

– Må skje en utvikling

– Hva mener dere om forslagene til ny rettshjelpslov?

– Vi tenker først og fremst at det er på høy tid at det skjer en utvikling av rettshjelpsordningen. Det som har bekymret oss mest siden lovforslaget ble sendt på høring er at det ikke skal bli fulgt opp, og at det ikke resulterer i en faktisk endring. Selv om utvalget fikk et snevert mandat og beskjedent økonomisk

spillerom mener vi at forslaget er en stor forbedring fra dagens lov.

– Vi håper derfor at det lyttes til høringssvarene og at det kommer på plass en ny rettshjelpsordning som baserer seg på dette lovforslaget, men vi håper også at det ikke stopper opp der. Hvis vi skal sikre retts-sikkerheten til hele befolkningen er det fortsatt en lang vei å gå, sier Jussjhjelpas leder.

For å få fri retts hjelp er regelen, etter januar 2022, at inntekten må være under 320 000 kroner for enslige, og 490 000 kroner for ektefeller og samboere. Formuesgrensen er 100 000 kroner. Scwenke Jensen og Jussjhjelpa mener grensa er for lav, og at mange dermed faller utenfor.

– Det bør satses på å heve de økonomiske grensene slik at flere får tilgang på retts hjelp, og denne må knyttes opp mot folketrygdens grunnbeløp. Det bør også tas hensyn

til forsørgerbyrde og gjeld i beregningene. Det bør satses på at stykkprissatsene skal samsvare med den reelle arbeidstiden i saken, sier Schwenke Jensen.

Hun mener flere rettsområder må tas inn i lovverket.

– Det bør tas inn rettsområder som for eksempel lønnskrav, gjeldsaker, familiegjensforeningssaker hvor barn er involvert, utvisningssaker og sosialhjelpsklager, blant annet. Det burde fokuseres mer på rådgivning slik at folk enklere kan få hjelp på et tidlig stadium i saken, og kunnskap om ordningen må ut til folket på en sånn måte at den er tilgjengelig for alle. Det er mye som burde gjøres, og mange plasser det burde satses, men dette er i alle fall et utdrag av de punktene som er viktigst i Jussjhjelpas øyne, sier Ingvild Schwenke Jensen.

Beskriver rettshjelpsordningen som skadeskutt

– Det satses så lite på rettshjelp i Norge at det representerer et rettssikkerhetsproblem. Problemet er at dette ikke er et tema som sanker flest stemmer for politikerne.

 Tore Letvik

Ole Martin Juul Slyngstadli, daglig leder i Jussbuss, kaller dagens rettshjelpsordning for «skadeskutt».

– Mellom 2020–2021 kom regjeringen med en stor økning av bevilgningene til rettshjelp, men satsningen viser beregninger at 11 prosent av befolkningen i Norge kan få hjelp av de offentlige rettshjelpstiltakene. Det er fortsatt pinlig lavt da minst 50 prosent av befolkningen bør kunne ha tilgang på slike rettshjelpstiltak, sier Juul Slyngstadli.

Han mener inntektskravet for å få fri rettshjelp må endres. For enslike får man ikke fri rettshjelp dersom man tjener over 320 000, og

beløpet er 490 000 kroner for ektefeller og andre som lever sammen med felles økonomi.

Juul Slyngstadli forteller at dagens offentlige rettshjelpsordning ikke oppfyller de grunnleggende kravene i menneskerettighetskonvensjonene.

– Rettshjelpsdekningen har blitt kritisert av FNs menneskerettighetskomité. Alt for få får tilgang på kvalifisert juridisk bistand. Dette medfører at likhet for loven forblir et teoretisk ideal, også i Norge.

Jussbuss mener den offentlige rettshjelpsordningen må styrkes, og bør dekke langt videre enn det den gjør i dag – og at inntektsgrensene også knyttes til grunnbeløpet i folketrygden, slik at beløpsgrensene automatisk justeres årlig.

– Ulikhetene i samfunnet øker, noe som går sterkt utover våre klienter. Det rammer de aller svakeste. Vi ser nå økte priser på strøm og en rekke forbruksvarer, noe som gjør at det blir flere av dem som trenger vår hjelp, sier han.

Digitalisering

Juul Slyngstadli sier han støtter økt bruk av legal tech, og bruk av digi-

taliserende hjelpemidler for å kunne effektivisere rettshjelpen.

– Men det kan ikke bare være legal tech som er svaret. Eldre og folk med språkbarrierer må få snakke med vanlige mennesker, og i framtiden er det avgjørende at det eksisterer lavterskeltilbud med gratis konsultasjon hvor folk med juridisk vanskelige problemer kan få snakke med en uavhengig advokat eller jurist personlig.

Saksbehandlerne i Jussbuss er viderekomne jusstudenter ved Universitetet i Oslo, og er i dag 34 i antall – 22 på heltid og 12 på deltid. Jussbuss-lederen mener lønnen de får ikke gjenspeiler det engasjementet de viser, og sier at de må ta studielån for å finansiere jobben de gjør for klientene som får hjelp fra Jussbuss.

– Saksbehandlerne som jobber heltid tjener 9375 kroner per måned. De som jobber deltid betales med 7800 kroner i måneden. Det er ille at studenter må låne penger og påta seg gjeld fordi det ikke bevilges nok penger til vår innsats for å hjelpe mennesker i krise, sier Juul Slyngstadli.

Han forteller at den typiske klienten har under 250.000 kroner i året i inntekt.

– Det er blant andre fengselsinn-
satte og andre grupper som tjener
dårlig. Vi tar bare saker som faller
utenfor rettshjelpsordningen. Arbeids-
rett, husleie, gjeld, svindel med bank-id
er områder som omfatter problemer
klientene sliter med, sier han.

Færre under koronaen

Jussbuss-lederen forteller at rettshjelpstiltaket før koronaen mottok 6000 henvendelser i året.

– I koronaperioden var vi – i 2021 – nede i 4922 klienter. I år reg-

ner vi med å nå 5000-6000 fra personer vi vil hjelpe, sier han.

Etter at Regjeringen la frem sitt forslag til statsbudsjett, hvor det fremgår at støtten til spesielle rettshjelpstiltak blir økt med 1,2 millioner fra 2022, ba Juristen om en kommentar fra Juul Slyngstadli og Jussbuss:

– Vi registrerer at det er et stramt budsjett, og ser at det kommer noen kutt som vil ramme våre klientgrupper. Vi merker oss at det er en reell nedgang i bevilgningen til

spesielle rettshjelpstiltak. Om tiltakene ikke får kompensert for de økte prisene i samfunnet vil dette kunne gå utover tilbudet vi gir til våre klienter.

Jussbuss er et studentdrevet rettshjelpstiltak som siden 1971 har tilbudt rettshjelp til ressursvake grupper. På Jussbuss yter opp til 36 jusstudenter gratis rettshjelp, hovedsakelig frivillig. Jussbuss har en sosial profil, og retter seg særlig mot ressursvake grupper.

Fra venstre avtroppende leder
av JURK, Bjørk Gudmundsdottir
Jonassen og ny leder Petrine Iversen.

– Mange sier de ville gitt opp

Eksempler fra liv i angst, vold og usikkerhet
er ikke ukjent for rettshjelpsgruppa JURK
– Juridisk rådgivning for kvinner.

  Tore Letvik

JURK erfarer at de kan tilby et lite lysglimt for kvinner for kvinner som lever i en tilværelse preget av urett og maktmisbruk.

– Mange av kvinnene vi hjelper sier at de hadde gitt opp dersom de ikke hadde fått hjelp, sier avtroppende leder for JURK, Bjørk Gudmundsdottir Jonassen og påtroppende JURK-leder Petrine Iversen til Juristen.

JURK holder til i Jusshuset i Skippergata i Oslo, under samme tak som flere andre rettshjelpstiltak.

– Det er ingen tvil om at den offentlige rettshjelpsordningen skulle tatt seg av en god del av de som istedenfor må komme til oss, sier Jonassen og Iversen.

De forteller at JURK ga juridisk bistand til i underkant av 2000 kvinner i 2021. 80 prosent av de JURK hjelper tjener under 450.000 kroner i året. Hver femte er eneforsørger. Hver tredje klient har behov for å få juridisk informasjon på enkelt norsk, på engelsk, eller på et annet språk.

– Mange av våre klienter har kommet til Norge på familiegjenforening. Da bygger kvinnens oppholdstillatelse på at hun er sammen med sin ektefelle og bor sammen med vedkommende. For å få en permanent oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag stilles det ganske høye krav både til inntekt og tilknytning til arbeidslivet som flere av våre klienter opplever at er umulige å møte. Det er også viktig å påpeke at mange av disse kvinnene kan være særlig utsatte fra før, både i form av at enkelte ikke snakker norsk, har et lite sosialt nettverk og kan oppleve diskriminering på arbeidsmarkedet, sier Iversen.

Hun peker på fortvilelsen som møter de som har ekstreme tilleggsutfordringer.

– Hvis kvinnen i tillegg til de problemene jeg har nevnt, også blir utsatt for mishandling eller vold i den relasjonen de er i, er hun desto mer utsatt. Det finnes en bestem-

melse i utlendingsloven som kan gi rett til fortsatt opphold på selvstendig grunnlag i slike situasjoner, men denne er lite tilgjengelig for de den er ment å beskytte, og oppleves ikke nødvendigvis som en sikker utvei. I mangel på alternativer kan mange i vår klientgruppe i stedet bli værende i voldelige relasjoner.

Ny lov om fri rettshjelp

JURK mener saker innenfor diskriminering, seksuell trakassering og likestilling må inn i ny lov om fri rettshjelp som prioriterte områder.

– En del av fortellingen om Norge er at vi er et foregangsland og best i verden når det kommer til likestilling. Da bør det være et minstekrav at det offentlige sikrer rettshjelp i denne type saker, sier Iversen og Jonassen.

JURK opplever ofte at språk er en barriere for deres klienter.

– Vi prøver å kommunisere med klientene våre på lett norsk hvis det er mulig, eller engelsk hvis det lar seg gjøre. I en del tilfeller er vi helt avhengige av at vi kan bruke tolk for å sikre at vi gir riktig veiledning til klienten. Klientene våre har ikke råd til å betale for tolk på egen hånd.

– I forslaget til ny rettshjelpslov er det foreslått at tolkeutgifter skal tas inn i egenandelen, slik at de som ikke snakker norsk vil måtte betale mer for rettshjelp. JURKs syn er at dette er urettferdig og at bruk av tolk bør dekkes av selve rettshjelpsordningen, sier de.

Juristen besøker JURK midt under et lederskifte. Bjørk Gudmundsdottir Jonassen har vært JURK-leder siden 1. desember 2019, og ferdig med sin treårs-periode. Hun går nå til en rådgiverstilling i Kultur- og likestillingsdepartementet.

Påtroppende leder Petrine Iversen gleder seg til sine tre år ved roret i JURK, som har 24 viderekomne jusstudenter som saksbehandlere. I 2018 var hun en av dem i ett år. Hun har også bakgrunn som

juridisk konsulent i Leieboerforeringen og som juridisk rådgiver i Kontoret for voldsoffererstatning. Hun leverte sin master i rettsvitenskap våren 2021, og legger ikke skjul på at hun kjenner både ærefrykt og glede for å ta over som daglig leder i JURK.

– Vi skal fortsette å bruke erfaringer fra enkeltsaker til å løfte problemstillinger fram i lyset. Vi ser jo at det er stor interesse for våre innspill, både fra politikere og også fra andre aktører, sier Iversen.

Budsjettet

Hun reagerte med uro på forslagene som kom da statsbudsjettet ble lagt frem nylig. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til spesielle rettshjelpstiltak fra 68,1 millioner kroner i 2022 til 69,3 millioner i 2023, og bevilgningene til den offentlige rettshjelpsordningen og inntektsgrensen for fri rettshjelp blir stående på dagens nivå. Iversen trekker frem at budsjettforslaget ikke gir rom for en reell styrking av rettshjelpstilbudet i Norge.

– JURK ble i likhet med mange andre av rettshjelpstiltakene utsatt for et osthøvelkutt i 2021, og vi mottok også et lavere beløp enn vi hadde behov for i 2022. Økonomiske nedgangstider rammer erfaringsmessig vår klientgruppe hardt. Flere får mindre å rutte med, og risikoen for tap av rettigheter og utnyttelse øker, sier hun.

Hun trekker også frem at JURK tidligere hadde en egen post på statsbudsjettet. I 2020 ble tilskuddspostene slått sammen til en fellespott som forvaltes av Statens sivilrettsforvaltning (SRF), og som JURK og andre rettshjelpstiltak må søke om midler fra.

– Ordningen med å søke fra en tilskuddspost gir lite forutsigbarhet. Vi håper at vi får gehør for en flerårig tilskuddspost, der tildelingen gjelder for flere år av gangen. Det vil bidra til mer forutsigbarhet.

Ingen rettstrygggleik utan tilgjengeleg rettshjelp

Jussformidlingen har ei undergruppa kalla Retts-hjelpargruppa. Vår oppgåve er å drive oppsøkjande og forebyggjande verksemd. Med denne artikkelen ønsker vi å belyse arbeidet gruppa gjer og peike på nokre hovudutfordringar innan rettsopplysande verksemd i åra framover.

Av Selma Fosså Bunæs, leiar
av Rettshjelpargruppa ved
Jussformidlingen i Bergen

Rettshjelpargruppas oppsøkjande og forebyggjande verksemd skjer i form av foredrag, regelmessige besøk i fengsel og skrivning av informative juridiske brosjyrar. Vi held foredrag for samarbeidspartnarar og interessegrupper, blant desse Papillon, Robin hood-huset og offentlege bibliotek. Foredraga er tematisk innretta etter rettsområda vi jobbar mest med: utlendingsrett, arbeidsrett, husleierett, straffegjennomføringsrett og trygderett.

Vi ser at vel så viktig som kunnskapen om rettsområdet dei fram-møtte sit att med, er den meir varige kjennskapen gruppene får om hjel-pen vi tilbyr. Slike samarbeid over

tid gjer at personane tilknytt organi-sasjonane er kjent med at vi finnst og lettare tar kontakt i tilfelle dei treng juridisk bistand.

Framover ser vi at slikt arbeid berre vil verte viktigare. I takt med at retten og rettssystemet vert meir og meir komplisert, vert òg rett-strygggleiken meir utilgjengeleg, sær-leg for dei mest sårbare i samfunnet. Blant desse vil eg særskild trekkje fram innsette i fengsel og utvalde stønadmottakarar av trygd.

I løpet av 2022 har Jussfor-midlingen etablert eit samarbeid med Bergen Fengsel, og besøker fengselet ein gong i månaden. Under besøka tilbyr vi generell juridisk rett-leiing til dei innsette og tar inn saker. Det tok tid å få samarbeidet på beina. Etter å ha vore der regelmes-sig ser vi at etterspurnaden etter juri-disk bistand i fengselet er stort.

Å vere åtskilt frå omverda gjer ein særleg sårbar for å få rettane sine brotne, idet tilgjengeleg informasjon og tenester er svært avgrensa. Hovudregelen for innsette er ingen internett¹ og 20 minutt telefontid i veka.² Då vert familie og vennar typisk prioritert framfor undersø-king av juridiske spørsmål, forståeleg nok. Vi ser at å vere fysisk på besøk i fengselet difor gjer ein stor forskjell. Vi plukkar opp og får bistått i fleire straffegjennomføringssaker, samt at det gjer kommunikasjonen med kli-entane vi allereie har mykje enklare.

Det er bekymringsverdig at besøka våre utgjer ein såpass stor forskjell for tilgjengelegheita på juri-disk bistand i fengselet. Dei fleste fengsel har ikkje eit gratis rettshjelp-stiltak i nærleiken, og sjølv med eit rettshjelpstiltak i nærleiken får ikkje alle den rettshjelpa dei treng. Jussformidlingen erfarer at vi ikkje strekk til for å dekkje rettshjelpsbe-hovet til Bergen Fengsel fullt ut. Vi rekk ikkje alltid snakke med alle som ønskjer samtaletimar og kan ikkje bistå i alle saker, grunna priori-teringar av våre ressursar og avgren-sing mot rettsområde utanfor vår kompetanse. Det skal rett og slett meir til enn eit studentdrevet gratis rettshjelpstiltak til for å ivareta rett-strygggleiken til rundt 200 innsette.

Innsette er ei gruppe som ofte blir prioritert sist. Vi har fått høyre at ein ikkje vinn val på å betre rett-strygggleiken i fengsla. For Norge som rettsstat er imidlertid ivareta-king av rettstrygggleiken til dei som er fråtatt fridomen sin, eit mini-mum. Oppfølging av enkeltfengsel slik Jussformidlingen no gjer er res-surskrevjande, men noko vi ønsker å prioritere framover grunna det store behovet for tilgjengeleg rettshjelp.

Ein anna stad der vi ser at aukande kompleksitet i retten og rettssystemet gjer rettstrygggleik meir utilgjengeleg, er for stønads-mottakarar av trygd. Trygderetten er eit omfattande og tidvis komplisert regelverk. Trygdeskandalen illustre-rer dette godt, og viser at det er noko paradoksalt i kor strenge krav ein stiller til brukarane. Dei skal ta

1 Forskrift om straffegjennomføring § 3-20 (3)

2 Ibid, § 3-29 (2)

personleg ansvar for å kjenne til sine rettar og plikter. Å ikkje få med seg kva rettar og pliktar ein har kan få store konsekvensar i form av tilbakebetalingskrav av tidlegare utbetalte stønader, som no er oppbrukt.

For dei fleste NAV-brukarar er ein slik oversikt mykje å krevje. Jussformidlingen brukar i dag mykje ressursar på å skrive utgreiingar og følgebrev for klientar med saker innan trygderett, som forklarar saken for dei. Denne oppgåva ligg eigentleg innanfor NAV sitt mandat og deira rettleiingsplikt.

Rekkevidda av plikta skal i utgangspunktet styrast av brukarens behov, for at brukarane får ein forståeleg innføring i eiga sak. Jussformidlingens erfaring er imidlertid at svært få forstår kvifor dei ikkje har fått innvilga stønad, stønaden har opphøyra, eller stønaden vert kravd tilbakebetalt. Å motta nokså standardiserte grunngjevingar der det ikkje er uvanleg at eit titals paragrafar listast opp til slutt, gir på ingen måte naudsynt rettleiing.

I tillegg har mange ein svært liten eller ikkje-eksisterande tillit til det offentlege. Å få ei uavhengig og forståeleg vurdering frå Jussformidlingen, har difor stor verdi og kan ikkje utan vidare kan overlatast til det offentlege.

Foto: Jussformidlingen

Aukande kompleksitet i rettssystemet gjer det vanskelegare å hevde sin rett på eiga hand. For innsette i fengsel medfører dette eit stort behov for oppsøkande verksemd og tilgjengeleg rettshjelp. For NAV-

brukarar, betre rettleiing. Jussformidlingen driv slik oppsøkande verksemd og tilbyr uavhengig og kvalitetssikra juridisk bistand – eit arbeid som er viktigare enn nokon gong!

Annonsér i Juristen på nett og papir

Nå ut med din stillingsannonse eller ditt budskap til hele jurist-Norge

Kontakt vår annonsesælger
Randi Huth Rogne – Storybold
randi@storybold.no
Tlf.: +47 995 20 500

– Vi ser mye desperasjon og det synes som om terskelen er lavere for å søke rettshjelp

Kirkens Bymisjon har en rekke rettshjelpstiltak og ser et stort behov for juridisk hjelp.

 Ole-Martin Gangnes

– Vi ser at fattigdom brer om seg og det er veldig mange som ikke har andre alternativer ved et juridisk problem og som ikke har råd til advokat, sier Hege Levin.

Hun er prosjektleder for Retts-
hjelpsentralen, et av flere rettshjelp-
stiltak organisert i Kirkens Bymisjon. Sammen med Levin i Rettshjelp-
sentralens lokaler i Oslo møter vi Marta Trzcinska Slinde, virksom-
hetsleder i Gatejuristen og Ung
Rettshjelp og Sheraz Malik, som
arbeider i Tøyenkirken med et pro-
sjekt mot menneskehandel og grov
arbeidsutnyttelse.

Tiltakene arbeider på ulike
måter og har ulike målgrupper, men
ser en ting tydelig: rettshjelpsbeho-
vet er stort.

Flere tilbud

– Rettshjelpsentralen har en bred målgruppe og er landsdekkende. Det eneste vilkåret for å få rettshjelp hos oss er at man har begrenset økonomi. Vi tar inn opptil tjue saker i uken, forteller Levin

Det er tre ansatte og rundt 30 frivillige jurister.

– Alle som yter rettshjelp er ferdig utdannede. Vi har i tillegg fire jusstudenter som tar imot klienter og bidrar med kontoroppgaver.

Saker kommer inn både ved personlig oppmøte og på telefon.

– Det er 7–8 jurister til stede på sentralen i mottakstiden. Vi har også oppsøkende saksinntak på Stovner frivilligsentral. Vi gir i utgangspunktet hjelp til selvhjelp, men representerer klientene overfor motparter dersom vi har ledig kapasitet til det. Vi samarbeider også med to advokatfirmaer som tar saker for oss pro bono og som kurser de frivillige.

For tiden er det mange saker som handler om strømutgifter, matutgifter eller NAV-støtte. På sentralen drives det også matutdeling.

– Det er store fordeler ved å drive rettshjelp i Kirkens Bymisjon, der klientene kan få mer enn bare rettshjelp. Vi er del av et stort nettverk med et mangfold av tilbud. På Tøyenkirken kan man vaske klær, hos oss er det akuttovernatting i etasjene over, det er matutdeling og servering av lunsj og middag flere steder og ulike fritidsaktiviteter på flere av enhetene. For mennesker med utfordringer i form av rus, dårlig råd eller psykisk uhelse, er det godt å komme et sted der hjelpen er bred og sammensatt.

Oppsøkende

Marta Trzcinska Slinde, virksomhetsleder i Gatejuristen og Ung Rettshjelp, ser det samme. Gatejuristen er et rettshjelpstiltak for mennesker som har eller har hatt et rusproblem.

– For denne gruppen driver vi en mer oppsøkende virksomhet. Det er en tidkrevende gruppe med komplekse liv. Da må vi skape tillitt. Dette er mennesker som er vant til stengte dører.

– Vi opplever at det er en fordel for våre klienter at vi er en del av Bymisjonen i og med at bymisjonen også har mange andre tiltak rettet mot personer med rusutfordringer og utsatte barn og unge, og at vi til sammen dekker mange av behovene til klientenes liv.

– Uvitenheten om hva jussen kan hjelpe til med er stor. Rettighetsinformasjon er en viktig del av arbeidet, sier hun.

– Vi tar imot saker og klienter fra hele Østlandet. Alle våre ansatte jobber fra kontoret i Oslo, her har vi også en del frivillige som jobber hos oss. I tillegg har vi også frivillige jusstudenter fra høyskolene på Hønefoss og Lillehammer som jobber for oss derfra.

Slinde sier at det per i dag drives oppsøkende virksomhet i Oslo, Viken og Innlandet, men at man fremover ønsker å ha mer oppsøkende virksomhet også på resten av Østlandet.

– Det finnes også Gatejuristkontorer i andre deler av landet som vi samarbeider med i: Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger og Kristiansand, forteller Slinde.

Når det gjelder Ung Rettshjelp, som tidligere het Barnas Juriist, er målgruppen barn og unge under 25 år. Tiltaket tar imot saker og klienter fra hele Østlandet, samt andre deler av landet som faller utenfor Agder, Vestlandet, Troms, Finnmark og Nordland.

– Det finnes også Ung Rettshjelpkontorer i andre deler av landet som vi samarbeider med i: Bergen, Kristiansand, Stavanger og Tromsø.

F.v. Hege Levin, Sheraz Malik
og Marta Trzcinska Slinde

– Å levere rettshjelp til barn og unge krever at det skapes tillitt og kontakt. Mange har kanskje ikke så mye tillitt til voksne.

Typiske sakstyper er gjeld/pengekrav, boligrett, straffe/politi-fengselsrett, arbeidsrett og barnevern.

Menneskehandel

Sheraz Malik arbeider med «fattige tilreisende» i et prosjekt mot menneskehandel og grov arbeidsutnyttelse.

– Det er saker som krever tålmodighet og det kan ta mye tid å komme i kontakt med dem som trenger rettshjelpen, sier Malik.

Et flertall er fra Romania og Polen, og mange har rom-bakgrunn. Gruppen har imidlertid stor internasjonal bredde, og er representert med migranter fra Ungarn, Bulgaria, Latvia, Litauen, Slovakia, Spania, Portugal, England, Tyskland, Italia, Hellas, Frankrike, og også noen fra land utenfor EU, forteller han.

– Gjennom tilbudene våre møter vi vanligvis flere hundre fattige tilreisende europeere i løpet av en uke. Vårt råd og veiledningstilbud hadde i fjor over 700 registrerte henvendelser. På grunn av pandemien var det noe lavere aktivitet på huset store deler av året. I 2022 ligger imidlertid dette tallet an til å bli over det dobbelte.

– Jeg har tidligere erfaring som advokatfullmektig, og har jobbet

spesifikt med arbeidsrettssaker. Jeg foretar en grundig vurdering av alle sakens sider, og hjelper deretter med å sette gjesten i kontakt med og legge frem saken til en advokat. Jeg behandler i tillegg alle spørsmål knyttet til lover og forskrifter på avdelingen.

Mange reiser fra arbeidsløshet og dårlige levekår.

– De har ofte sammensatte problemer knyttet til blant annet lite eller ingen inntekt, hjemløshet, dårlig helse og ulike former for diskriminering. Vi møter mange arbeidstakere som utnyttes av useriøse og kriminelle arbeidsgivere og som utsettes for til dels grov arbeidslivskriminalitet. Deres prekære situasjon og begrensede rettigheter i Norge medfører gjerne et sterkt press for å godta dårlige vilkår. Det er snakk om tvangsarbeid, ulovlig midlertidig ansettelse, ureglementert overtidarbeid, ingen hviletid, manglende lønn-, overtids- og feriepengeutbetaling, ulovlig terminering av arbeidsforholdet også videre, sier Malik.

Frivillige

De frivillige er viktig i tiltakene. Gatejuristen og Ung rettshjelp har i overkant av 40 frivillige jusstudenter og pensjonerte jurister samt ti jurister som jobber som saksbehandlere. I tillegg er det en rekke frivillige resurspersoner som kan kontaktes på forskjellige rettsområder.

– Tilbakemeldingene fra de frivillige er at det er et veldig givende arbeid, sier Marta Trzcinska Slinde.

Det samme opplever Hege Levin i Rettshjelpsentralen.

– De frivillige får mye tilbake. De utvider kompetanseområdet sitt og ser mennesker og ikke bare papirbunker. Det er en samfunnsmessig og etisk dimensjon i dette. Selv om saksmengden øker, gjør også interesserte frivillige det. Det er utrolig fint å se at så mange jurister ønsker å bidra med frivillig arbeid. Det gjør meg stolt av å være jurist å se den dugnaden som utføres av de frivillige, sier hun.

Levin sier de jobber rettspolitisk sammen andre rettshjelpstiltak for en ny lov om fri rettshjelp.

– Vårt felles ønske er at flere skal få krav på statlig fri rettshjelp enn i dag, da vi ser at svært mange som trenger rettshjelp ikke har råd til det. I takt med at fattigdommen øker, øker også gapet mellom de som har råd til juridisk bistand og de som ikke har det. Rettshjelp kan være med å forhindre at problemer eskalerer og kan forhindre utenforskap.

– Det er fantastisk å se den frivillige innsatsen som gjøres av jurister og jusstudenter. Vi vil komme med en oppfordring til advokatfirmaer som ønsker å bidra med økonomiske midler til videre drift av tiltakene våre om å ta kontakt, for å være med i den juridiske dugnaden som ytes av Kirkens Bymisjon, sier Levin.

GRATIS

Deltakelse og opphold
i enkeltrom er gratis.
Reiseutgifter dekkes
etter billigste
reisemåte.

Endringsprosesser i offentlig sektor

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Kurset er primært tilpasset statlig sektor, men interesserte fra kommunal sektor og Spekter-Helse kan også delta.**

Fra: **Torsdag 9. februar 2023 kl. 10.45**
Til: **Fredag 10. februar 2023 kl. 13.50**
Sted: **Son Spa, Son**

Kursnummer: **2023651**
Påmeldingsfrist: **20. desember 2022**

Offentlig sektor er i utvikling. Mange av våre medlemmer og tillitsvalgte blir omfattet av interne endringer i egen virksomhet, eller endringsprosesser som gjelder større deler av forvaltningen. Det kommer nye politiske krav om effektivitet og høyere avkastning. Håndtering av endringsprosesser vil stille den lokalt tillitsvalgte overfor store utfordringer. Det er derfor viktig at den tillitsvalgte kjenner til regelverket og har kunnskap om sin rolle i prosessene.

Kurset innleder normalt med foredrag med en representant fra departementet. Her blir status i statens omstillingsprosesser gjennomgått samtidig som vi ser på utviklingstendenser i offentlig forvaltning.

Kurset gjennomgår aktuelt lov- og avtaleverk, hvilke avtalte virkemidler som kan benyttes samt hvordan medlemmenes interesser ivaretas. Kurset har videre fokus på samarbeidet internt i Akademikerne når det gjelder omstillingsprosesser. Det er også et nyttig foredrag om hvordan endringsprosesser påvirker arbeidsmiljøet.

Kurset arrangeres i samarbeid med Samfunnsviterne og Samfunnsøkonomene.

Det arrangeres felles busstransport tur/retur hotellet fra Oslo Bussterminal.

Påmelding: juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

JURIST
FORBUNDET

Rettssenteret:

– Vi skal få mest mulig rettshjelp ut av hver krone

Rettssenteret er en ideell stiftelse med visjonen «Rett for alle». Nå har senteret fått flere med på laget.

 Ole-Martin Gangnes

Rettssenteret, med kontorer i Oslo, har to faste ansatte, Cathrine Moksness og Astrid Rød. Det er også to prosjektmedarbeidere som arbeider med digitalisering. I tillegg har vel 70 frivillige har bidratt så langt i år, opplyser leder Cathrine Moksness. Det er både jusstudenter, jurister og advokater.

– Våre saker er av stor velferdsmessig betydning for den enkelte, og har i år særlig mottatt henvendelser fra ungdommers møte med politiet, elever som opplever å være utrygg på skolen og unge personers møte med arbeidslivet.

Rettssenteret, som ble stiftet i 2020, har en jevn strøm av klienthenvendelser og har allerede ført to saker for retten. Ved hjelp av Advokatfirmaet Haavind, som er en samarbeidspartner, fikk klientene presentert sine sider av saken av en dyktig forsvarer – og begge vant frem.

Nå har Rettssenteret også fått den frivillige organisasjonen LovLedning, som er drevet av jusstudenter, med på laget. LovLedning ble startet ut fra en erkennelse av at det er et stort behov i befolkningen for å øke bevisstheten om rettigheter, spesielt blant unge og minoriteter. Med multikulturell sammensetning, bestemte de seg for å bruke sin kompetanse til å utvikle en informasjonstjeneste for å nå ut til disse gruppene.

Iqra Tahir, leder og medgrunnlegger av LovLedning, jobbet i 2019 og 2020 som frivillig saksbehandler i Gatejuristen.

– Gjennom mitt engasjement i Gatejuristen erfarte jeg at det var et stort behov for en tjeneste som tilbød

gratis juridisk veiledning og rettshjelp til flere utsatte grupper i befolkningen, blant annet personer med minoritetsbakgrunn. Jeg fikk ideen om å starte opp en organisasjon som kunne tilby enkel juridisk veiledning, slik at man som individ fikk et bedre utgangspunkt for å navigere rundt i det norske samfunnet, sier hun.

Tanken var at informasjon og veiledning om rettigheter, gjør at man blir klar over hva man som borger kan kreve, og i fremtiden bruke jussen som et verktøy for selvstendiggjøring.

Victoria Salvesen, som har jobbet som rekrutteringsansvarlig i LovLedning, sier det har vært et mål å finne en bærekraftig løsning for rettshjelpstilbudet, slik at det kunne leve videre også etter at de hadde fullført studiet.

– Utsatte og sårbare som trenger rettshjelp, har behov for et profesjonelt apparat med høy kompetanse både når det gjelder måten de blir møtt på og den juridiskfaglige kvaliteten på de aktuelle rettsområdene. Dette ga meg idéen om å inngå et samarbeid med Rettssenteret, som har verdifulle erfaringer med utvikling av bærekraftige modeller for rettshjelp, og har utviklet gode kvalitetssystemer, sier hun.

– Siden Rettssenteret også delte vår visjon om lettere tilgjengelig rettshjelp til flere grupper av utsatte mennesker i samfunnet, ble det naturlig å ta kontakt. Victoria Salvesen i LovLedning er barnebarn av Reidar Salvesen, som var med i oppstarten av Gatejuristen og som jobbet frivillig der i en årrekke. Rettssenteret forteller at Reidar Salvesen også har bidratt med kvalitetssystem og ideer innenfor strategi og utvikling for Rettssenteret.

Også Victorias far, Finn Salvesen, bidro i Gatejuristen i en tidlig fase. Det gjør henne til nummer tre i generasjonsrekken med jurister i Salvesen-familien som brenner for rettshjelp.

Hun sier hun ønsker å bruke sin språklige og kulturelle kompetanse som nicaraguansk-norsk til å bidra til å utvikle et rettshjelpstilbud rettet mot minoritetene i samfunnet.

Rettssenteret er en ideell stiftelse som startet opp rettshjelpsvirksomhet i 2021 under visjonen «Rett for alle». Leder Cathrine Moksness har mange års erfaring

Fra venstre: Astrid Rød, Victoria Desirée Salvesen, Dilan Sedqi, Iqra Tahir, Cathrine Moksness og Lene Ødegården.
(Foto: Rettssenteret)

fra oppstart av rettshjelpstiltak som blant annet Gatejuristen og Barnas Jurist, og har initiert og bistått oppstart av de andre gatejurist-kontorene utenfor Oslo.

– Vi vil yte rettshjelp rettet mot utsatte og sårbare personer; barn, unge, voksne og eldre. Dette er personer i en vanskelig situasjon med lav inntekt, som opplever at terskelen for å oppsøke ordinær juridisk bistand som høy og som trenger rettshjelp for å løse saker som er av stor velferdsmessig betydning.

– Nå prioriterer vi barn og unge. Vi har et stort ønske om å inkludere minoriteter i dette arbeidet, og ser at de frivillige i LovLedning besitter en unik kompetanse.

Rettsenteret forteller at de frivillige i LovLedning behersker totalt åtte språk.

Dilan Sedqi, markedsføringsansvarlig for LovLedning, sier hun ville

bruke sine ferdigheter til å øke bevisstheten rundt relevante rettigheter hos målgruppen.

– Jeg så at det manglet gode kanaler på Instagram som tilbød informativ rettshjelp på en lettfordøyelig måte, og ønsket å utnytte dette vakuumet – og det fungerte. I løpet av kort tid med full satsning på Instagram hadde vi opparbeidet oss utrolige 3500 nye følgere, forteller hun.

– Jeg er kjempestolt over hvor mye LovLedning fikk til på så kort tid, og gleder meg til å fortsette med dette arbeidet hos Rettsenteret, men på en mye mer bærekraftig måte!

De forteller at innleggene på Instagram ble lagt merke til og delt videre av blant annet Forbrukerrådet, Finn.no og UngInfo – og at oppmerksomheten førte til at advokatfirmaer og andre ønsket å samarbeide.

– Vi er takknemlige for alle som har tatt kontakt. Vi vil få med oss så

mange som mulig i arbeidet for et bedre rettshjelpstilbud.

Cathrine Moksness sier hun ser lyst på framtiden til det nyetablerte samarbeidet.

– Rettsenteret satser på digitalisering av rettshjelp, for å supplere tilbudet for de som ønsker å få juridisk rådgivning uten personlig oppmøte. Bruk av sosiale medier er en viktig faktor for å nå ut, og LovLedning sine engasjerte frivillige besitter mye verdifull erfaring på området. Vi er nå ett skritt nærmere å utvikle et landsdekkende rettshjelpstilbud gjennom økt tilgjengelighet, profesjonalisering, kvalitet, effektivitet og kontinuerlig utvikling, der vi får mest mulig rettshjelp ut av hver krone, sier hun.

Tariffkonferansen 2023

Kurs med konferanse for tillitsvalgte

Målgruppe: Tillitsvalgte i alle sektorer
Fra: 16. mars 2023 kl 10.00
Til: 17. mars 2023 kl 14.00
Sted: Radisson Blu Plaza Hotel, Oslo

Kursnummer: 2023659

Påmeldingsfrist: 16. desember 2022

Meld deg på tariffkonferansen 2023 og bli oppdatert på aktuelle problemstillinger innen forhandlinger, tariff og arbeidsliv.

Bli med på diskusjonen om hva som skal være Juristforbundets mål for tariffoppgjøret 2023.

Påmelding: juristforbundet.no/tillitsvalgt
Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no

Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

GRATIS

Deltakelse og opphold i enkeltrom er gratis.
Reiseutgifter dekkes etter billigste reisemåte.

JURIST
FORBUNDET

Digitalt prosjekt skal bidra til mer og bedre rettshjelp

Da Knut-Magnar Aanestad opplevde et vendepunkt i livet bestemte han seg for å jobbe med noe som ga ham mening og noe han virkelig hadde lyst til. Nå leder han et prosjekt i Rettssenteret for å bruke teknologi til å spre mer rettshjelp.

 Ole-Martin Gangnes

Aanestad har helt siden han var jusstudent jobbet med teknologi og jus og har i en årrekke ledet digitaliserings- og innovasjonsarbeid i flere deler av advokatbransjen. De senere årene har han startet ulike legaltech selskaper - som AI-selskapet Maigon og konsultentselskapet Sebra. Aanestad har arbeidet både i Advokatforeningen og i Datatilsynet og vært med å påvirke advokatbransjen til å tenke på seg selv som kunnskapsbedrifter.

Nå jobber han for rettshjelpiltaket Rettssenteret med det som skal bli en digital rettshjelpskanal – i første omgang for barn og unge.

Målet er at barn og unge skal kunne få hjelp, selv om de ikke er helt sikre på hva de trenger hjelp med eller hvordan hjelp de trenger, og ungdommen skal nås med et forståelig språk og forståelig navigering. Bakgrunnen for prosjektet er tro på at gode og trygge digitale løsninger er sentral del av fremtidens rettshjelp, ifølge Rettssenteret. Det jobbes med tidlig brukertesting og flere typer løsninger for å veilede til riktig tjenestevei.

Rettssenteret ser for seg tjenesteveier som er helt eller delvis digitale - enten med ulike hjelp-til-selvhelp-løsninger eller som forberedelser til personlig veiledning. Prosjektet skal samtidig lage løsninger for de

Knut-Magnar Aanestad.
(Foto: Ole-Martin Gangnes)

juridiske rådgiverne, slik at de får tilgang til kunnskap og verktøy. Tanken er å utvikle en rettshjelpsmodell der teknologien bygges sammen med modellen, i motsetning til å tilpasse teknologien eksisterende metoder og arbeidsprosesser. Ambisjonen er at dette skal åpne for prosesser som når alle og som bidrar til raskere løsning av rettshjelpsbehov.

Vendepunkt

– Årene jeg arbeidet i advokatbransjen var en fantastisk reise og det var veldig spennende å få være med å bidra til å være premissleverandør. Jeg opplevde både frihet og handlingsrom. Men etter hvert ble jeg mer og mer interessert i selve tjenesteleveransen og utvikling mot mer klientfokus, sier Aanestad.

Samtidig skjedde det noe som snudde opp ned på ting.

– Jeg ble syk. En hovedpulsåre sprakk og jeg holdt på å dø. Det ble et vendepunkt for meg. Jeg bestemte meg for å gjøre mer av det som gir mening i stedet for å tenke risiko og trygghet. Jeg ville jobbe med det som jeg virkelig hadde lyst til.

Aanestad startet opp egen konsultativ virksomhet for legal tech. Deretter ble det Maigon og mye annet.

– Jeg drives av trangen til utvikling. Der vi er nå, er ikke der vi er i morgen. Ta for eksempel kunstig intelligens; vi forstår mye mer av hva den klarer nå enn vi gjorde for bare fem år siden.

– Er det kunstig intelligens mye av utviklingen vil handle om?

– Nei, ikke nødvendigvis. Kunstig intelligens, eller AI, er bare en teknologikategori. Det kan være en del av verktøyet. Det kan handle om å få det til å jobbe sammen med andre ting. Det å få ulike kategorier av teknologi til å jobbe sammen, er noe jeg er opptatt av nå. Hvordan man kan sette hyllevareteknologi sammen. Virksomheter trenger hjelp til å sette det sammen og til å konfigurere det.

Arbeidet med digitalisering i Rettssenteret sier han er et teamarbeid som handler mye om å finne sømløshet mellom teknologi og personlig relasjon.

– Rettssenteret skal hjelpe barn og unge og vi ser på tjenestemodellen og teknologien samtidig. Det er dette sammen som skal utgjøre rettshjelpsmodellen vi utvikler. Det betyr at utvikling er en del av modellen. Etter at vi tar teknologien opp til et minimumsnivå skal det utvikles videre kontinuerlig. Det vil ligge som er premiss.

Jeg bestemte meg
for å gjøre mer av det
som gir mening i stedet
for å tenke risiko
og trygghet

Samfunnsgevinst

Han tror «problemstrømmer» vil løses på en annen måte om to år enn det gjør i dag.

– Vi lærer også av mennesker hvordan de bruker teknologien. Det er ulike sprinter underveis etter at vi får på plass grunnteknologien. Også skal det være lav terskel og lav jobbinnsats til for å lage endringer i grunnteknologien.

Han forteller at det er en stor jobb å lage innhold og logikk inn i selvhjelpsprosessene.

– Jeg tror et samarbeid mellom privat og offentlige aktører blir viktig, og det ønsker vi å legge til rette for. Både frivillige og andre må bidra - det er nok ikke bærekraftig med hundre prosent frivillighet.

Aanestad mener at hjelp til barn og unge er et bra og viktig sted å starte.

– Dersom man klarer å løse problemer tidlig, gir det en stor samfunnsgevinst.

– Bør utvikling av teknologi bli en større del av diskusjonen om rettshjelp?

– Ja, jeg synes det kan være en tendens til litt teknologifrykt. Jeg synes en kan lese det litt mellom linjene i debatten. Det kan skyldes manglende innsikt og at man har et sviktende grunnlag for det. Det synes jeg er trist. Det er viktig å forstå at det handler om å spre mer rettshjelp og å få til et godt samspill mellom teknologi og menneskelig rådgivning.

– Så det er ikke snakk om heldigitalisering?

– Nei, dette er ikke noe enten eller, men en kombinasjon. Det skal aldri være langt til et menneske og personlig rådgivning når det er behov for det. Vi skal også huske på at avklaring av et spørsmål også er rettshjelp og kan hindre at rettshjelpen vidløftiggjøres.

– Personvern er vel en utfordring når man digitaliserer?

– Personvern er en stor og viktig bit, som egentlig handler om å finne en fornuftig måte å håndtere informasjon på. Også er tillitt viktig – at de som bruker teknologien er tryggt på at det er trygt.

Aanestad mener det må leveres mer og bedre rettshjelp.

– Innen rettshjelp er kvalitetsgap et generelt problem. Det leveres ikke jevnt nok. Derfor må det jobbes på alle nivåer. Vi har store kunnskapshull og store samfunnsproblemer å løse. Vi må ha fokus på at det er en stor gruppe mennesker som rett og slett ikke får den rettshjelpen de trenger.

Prosjektet i Rettssenteret har kommet så lang at man har utviklet konseptet og laget prototype.

– Vi har også brukertestet og jobber med å finne den fine linjen mellom teknologi og personlig rådgivning. Tanken er at det skal være en dør inn til rettshjelpen, men det skal skje gjennom mange kanaler, sier Aanestad.

Velferdstjeneste

Med i digitaliseringsprosjektet i Rettssenteret er også Jeanette R. Jetteng,

som er innleid for å bistå med bruker-involvering og tjenstedesign. Jetteng har blant annet erfaring fra helsesektoren.

– Jus er et nytt felt for meg, men rettshjelp er ikke helt annerledes enn helsesektoren: Det handler om å sette mennesket i sentrum – og mennesker er komplekse. Det må det tas hensyn til dersom både de som benytter tjenesten og de som yter tjenesten skal bruke verktøyet. Og det digitale er et verktøy – det er ikke noen tjeneste i seg selv, sier hun.

– Det handler om å utvikle bedre tjenester og service og å nå flere mennesker. Skal vi få til det, må vi digitalisere en del av disse viktige velferdstjenestene. For det er nettopp det rettshjelp er.

I rettshjelpsprosjektet har hun ansvar for samarbeid med de som skal bruke tjenesten. I først omgang satses det på barn og unge.

– Dette er en gruppe som ofte mangler kunnskap om rettigheter og plikter og hvordan man kan bruke rettshjelp til å løse problemer. Og uansett kår man vokser opp under; ungdomstiden er en sårbar periode i livet. Mange kan ha et akutt behov for hjelp eller informasjon, men kan være skeptiske til voksne eller myndighetspersoner.

Anonymitet

– Men det er mye konkurranse om barn og unges oppmerksomhet. Hvordan skal en slik tjeneste klare å nå ut?

– Vi vet jo fra forskning at unge i dag har mer digital kompetanse og bruker mer tid på nettet. Vi vet også at det er forventning om å finne digitale tjenester og ikke minst til kvaliteten på dem. Det skal være anonymt, lett å bruke, gratis og i det hele tatt ha en lav terskel inn.

Jetteng forteller at deres brukerundersøkelser viser det samme bildet.

– Anonymitet når man går inn er ekstremt viktig. Dessuten kan behovet for hjelp gjerne komme på kveldstid. Derfor er tilgjengelighet

Jeanette R. Jeffeng.
(Foto: Retfissenteret)

hele døgnet viktig. Vi utvikler dette i samarbeid med ungdom for å gjøre det brukervennlig og forståelig.

Rettshjelptilbudet skal også nå ut via sosiale medier slik at man kommer inn på tjenesten fra flere kanaler.

– Og når man kommer inn, skal tjenesten levere på flere ulike nivåer. Dessuten skal det aldri være langt til et menneske i andre enden, forklarer Jetteng.

– Hvorfor er en mulig anonymitet viktig for ungdom som søker rettshjelp?

– Anonymitet gjør at man kan ta opp vanskelige spørsmål som kanskje er skambelagt eller noe man ikke vil at egen familie skal vite om. Anonymitet og lav terskel inn er avgjørende. Men det skal være flere nivåer i strukturen.

– Jussen litt å gå på

Jetteng legger vekt at det er god hjelp til selvhjelp i en god rettshjelpstjeneste.

– Barn og unge får økt medvirkning og lærer om sine egne rettigheter ved at informasjon gjøres tilgjengelig. Vi vet jo at juridiske problemer kan starte i det små, men vokse å få store konsekvenser der-

som de ikke tas tak i. Man sparer veldig mye med å forebygge. Vi må derfor tenke slik at vi når mange.

– Er det en utfordring å balansere forståelighet med presisjon?

– Ja, det kan det være. Men lovene ligger hele tiden i bunn og alt må hele tiden kvalitetssikres av juristene. Vi er nå i første fase av prosjektet, den utforskende delen der vi har utviklet en prototype på det første nivået. Dette skal bygges lag på lag. Vi har workshops med ungdommer og vi tester språk, design og navigasjon.

– Dere starter med barn og unge, men bedre rettshjelp må vel ut til hele Norge?

– Ja, absolutt. Samfunnet i dag er gjennomregulert av lover som man trenger ressurser for å håndtere. Derfor trenger vi rettshjelp på mange ulike nivåer. Vi har en lang vei å gå før vi har et verdig rettshjelptilbud i Norge.

– Hvordan skal man utvikle noe som er bedre?

– Alle tjenester man utvikler må gjøres i samarbeid med bruker. Jeg tror jussen har litt å gå på akkurat der. En spisset og helhetlig tjeneste på juss i samarbeid med hele juss-Norge må jo være visjonen.

Rettssikkerhet på boligleiemarkedet – lagde ny digital plattform

I fjor høst ble Husleietvistutvalget landsdekkende. En digital plattform har vært avgjørende for å gjøre lavterskeltilbudet tilgjengelig for flest mulig. Direktør Thomas Laurendz Bornø forteller at man har måttet tenke nytt for å styrke rettssikkerheten for leietakere og utleiery på boligmarkedet.

 Ole-Martin Gangnes

Husleietvistutvalget er en statlig virksomhet underlagt Kommunal- og distriktsdepartementet som gir veiledning til leietaker og utleier om leie av bolig. Dersom det oppstår konflikt i leieforholdet, må saken behandles i Husleietvistutvalget før den eventuelt kan tas til de alminnelige domstolene. Sakene behandles gjennom mekling eller avgjøres ved vedtak.

Fra 1. september 2021 ble Husleietvistutvalget landsdekkende og alle leietakere og utleiery i landet får nå løst tvister i Husleietvistutvalget. Som et landsdekkende tvisteløsningsorgan, skal tilbudet være likt uavhengig av hvor i landet man bor.

Husleietvistutvalget skal løse oppdraget fra sine kontorer i Bergen, Oslo og Trondheim, og en ny digital plattform har vært avgjørende for å få det hele til å fungere – både for å øke tilgjengeligheten for brukerne og for å understøtte arbeidsprosessene.

– Samfunnsoppdraget vårt er dels konfliktforebyggende dels å drive tvisteløsning. Vi er det eneste spesialorganet staten har for leiemarkedet.

Det er rundt en million nordmenn som bor i leid bolig.

– Leiemarkedet er derfor en stor del av boligmarkedet, og Husleietvistutvalget har et viktig oppdrag for å bidra til at leiemarkedet fungerer best mulig. Bolig er en helt grunnleggende ting i livet. Leietakere skal ha et trygt sted å bo og fra utleiersiden er det mange «småskalautleiery» som leier ut en

del av sin egen bolig. Effektiv og god veiledning og tvisteløsning er derfor viktig både for leiere og utleiery, sier Bornø.

Han startet som direktør i Husleietvistutvalget i 2019, og kom da fra stilling som assisterende direktør i Statens sivilrettsforvaltning.

– Det at vi ble landsdekkende i fjor var en del av «Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken, som forrige regjering la frem, der utvidelsen av vårt virkeområde er blant virkemidlene for å styrke rettssikkerheten til leiere og utleiery. Det er ofte stor usikkerhet om plikter og rettigheter.

Utvalget skal bidra med rettssikkerhet og rettshjelp for begge parter i et leieforhold.

– Dette er lavterskel rettshjelp. Det skal som utgangspunkt ikke være nødvendig å bruke advokat eller annen rettshjelper. Selv om vi må ivareta vår nøytrale rolle og ikke kan gi rettsråd, legger vi stor vekt på å gi objektiv veiledning for å forebygge konflikter. Det samme gjelder i konkrete saker for å få frem et riktig grunnlag for avgjørelsene. Det er helt unntaksvis advokat eller annen prosessfullmektig i sakene.

Thomas Laurendz Bornø

Utvalget behandler etter utvidelsen alle husleiesaker i landet, og slike saker kan ikke lenger behandles av forliksrådene.

Jurister hele veien

Jurister har en helt sentral plass hele veien i en sak. Saker kan gå til mekling og eventuelt forlikes, eller til en avgjørelse. Mekling gjennomføres av jurister ansatt i Husleietvistutvalget. Hovedregelen er at saker som går til avgjørelse, behandles i et partssammensatt utvalg, hvor det i tillegg til en nøytral saksleder ansatt i Husleietvistutvalget, også deltar representant fra utleier- og leietakersiden.

– Alle skal få tilgang til god kompetanse og brukerne skal møte jurister både i veiledningstjenesten og under behandlingen av en eventuell tvistesak. Juristene håndterer tvistesakene fra «A til Å». Mange trenger

veiledning både i generelle spørsmål og konkret i sakene. For å gi en kvalitetsmessig god tjeneste, er det viktig at juristene forbereder og håndterer sakene, sier Bornø.

Dette er gjort mulig fordi Husleietvistutvalget har digitalisert og bygget tjenesten med digitale verktøy, forteller han.

– Om lag 90 prosent av sakene kommer inn digitalt, og antallet øker. Hjemmesiden er blitt vår nye «resepsjon». Men det er viktig å understreke at dette må suppleres med muligheter for å snakke med oss. Gode digitale løsninger er en forutsetning også for å kunne hjelpe dem som av ulike grunner ikke har mulighet for å benytte digitale tjenester. Digitaliseringsprosjektet har vært en grunnleggende «driver» i virksomhetsutviklingen, og har vært ledet og drevet frem av fagfolkene våre.

– Formålet var klart; å finne digitale løsninger som understøtter nye og bedre måter å jobbe på, samtidig som vi ble mer tilgjengelig for brukerne.

Avgjørelsene i utvalget har rettskraft. Dersom man er uenig, kan saken bringes inn til tingretten.

– Det er svært få saker som tas videre til de alminnelige domstolene. Avgjørelsene i utvalget er en viktig kilde til informasjon i husleieretten. Derfor publiserer vi nå et bredt utvalg av våre avgjørelser på Lovdata utenfor betalingsmur, forteller Bornø.

Digital arbeidsflyt

Utvalget har tre kontorer, men er en én virksomhet. Før var det organisert i tre regionale utvalg, men etter utvidelsen er det ett utvalg og en saksportefølje uavhengig av geografi. ►

Jeg tenker at tilbudet
Husleietvistutvalget
representerer også er
et rettshjelpiltak

– Det har hatt en positiv effekt på ressursutnyttelsen og er gjort mulig gjennom en digital arbeidsflyt. Dette legger også til rette for en helhetlig saksbehandling med like rutiner og måter å jobbe på, og for en lik praktisering av regelverket.

En typisk tvist kan dreie seg om avslag i leie, skader på eiendom, oppsigelse eller heving. Det er mange saker om erstatning, men utvalget ser i år en økning i oppsigelser. Det er også en del saker om depositum.

– Før utvidelsen kom det inn rundt 1800 saker i året. I år ser det ut til å lande på rundt tre tusen. Nettsiden, som er en viktig kilde til informasjon og veiledning, har så langt i år hatt vel 83 tusen besøk og vi mottar tre til fem tusen telefoner i året med spørsmål om generell veiledning.

– Det har vært en sterk vekst. Digitale verktøy og løsninger har vært helt avgjørende for å holde saksbehandlingstiden. Digitaliseringen utløser en kapasitet vi ikke hadde hatt ellers.

– Har det vært en stor endring for juristene som jobber her?

– De har, sammen med resten av organisasjonen, vist en imponerende vilje til å omstille seg, og har tatt eierskap til prosjektet. Foreløpige beregninger viser at endringene i sum har gitt en effektivitetsøkning per årsverk på om lag 40 %.

Aktiv saksstyring av juristen på saken er viktig.

– Vi har hentet inspirasjon fra diskusjonene og utviklingen i domstolene når det gjelder saksforberedelse og styring. Dessuten er det vik-

Direktør Thomas Laurendz Bornø og Piriyanthy S. Skarbø, som er jurist og jobber med informasjon og nettsiden i Husleietvistutvalget.

tig at juristene har direkte kontakt med dem som bruker oss. Vi har endret ressursbruken, ansatt flere jurister og endret organisasjonen. Formålet har vært å få mer ressurser inn i tjenesteytingen for å skape best mulig effekter for brukerne.

– Hvordan er det å drive mekling på videomøte?

– Husleietvistutvalget legger stor vekt på å tilby mekling i sakene. Mekling er en rask og fleksibel måte å avgjøre saken på, og tilbakemeldingene fra brukerne er veldig gode. Forliksprosenten er rundt 80%. Flere av våre meklere er sertifiserte og vi jobber aktivt med å utvikle meklingskompetanse.

– Tvisteløsning på en digital plattform stiller andre krav til oss, og vi var spent på hvordan digital mekling ville oppleves av brukerne. Pandemien har jo bidratt til å senke terskelen, og vår erfaring er at mange opplever det som bedre å kunne delta i møtet hjemmefra, så tilbakemeldingene er gode. Det bidrar også til å gjøre oss lettere tilgjengelig for folk.

Rettshjelp

– Jeg tenker at tilbudet Husleietvistutvalget representerer også er et rettshjelpiltak, sier Bornø.

– Jeg mener at vi har klart å utvikle samfunnsoppdraget vårt med fagfolk i front og utvikling av en ny måte å levere tjenesten på. Alle undersøkelser viser at folk forventer gode digitale løsninger. Det er en utvikling som bare vil fortsette, så den prosessen må vi drive videre. Det drives mye god rettshjelp – i den vide betydning av begrepet – i det offentlige. Men så er det viktig at folk finner oss når de trenger oss. Vi jobber derfor aktivt med å gjøre virksomheten enda bedre kjent.

Bornø understreker at målet med digitalisering må være å skape gode effekter.

– Det handler ikke bare om effektivisering, men ikke minst om å skape bedre kvalitet. Skal vi være et lavterskeltilbud er vi helt nødt til å jobbe effektivt. Digitalisering trenger ikke være de store, overgripende endringene. Ofte kan det dreie seg om flere små ting som i sum får en stor effekt. Folkene i virksomheten er det viktigste, men digitale ressurser må ses på som en grunnleggende ressurs i tjenesteutviklingen.

Foto: iStock.com/monkeybusinessimage

Kontakt
oss i dag

Gunstige og gode medlemsforsikringer

Hos Juristforbundet Forsikring får du gunstige priser og gode vilkår på forsikringene dine. Er det lenge siden du har hatt en gjennomgang, kan det lønne seg å kontakte oss. På personforsikringer kan du spare inntil 80 % og du får inntil 27 % rabatt på andre forsikringer (bil, hus, hytte, båt, kjæledyr og verdigjenstand).

JURIST
FORBUNDET

Forsikring

Telefon: 23 11 33 11 | forsikring@juristforbundetforsikring.no | juristforbundetforsikring.no

Rettshjelpsordningen – på tide å bry seg?

Av Michelle Danker,
daglig leder av Jussformidlingen

Jussformidlingen fyller 50 år i år og dette skal feires. Jubileumsfeiringen er likevel bittersøt, da den også symboliserer at Norge – 50 år senere – fortsatt opererer med en rettshjelpsordning som ikke lenger oppfyller sitt formål. Det er klart at en fungerende rettshjelpsordning vil koste, men ikke å ha det vil koste mer.

Våren 2023 skal det legges frem et forslag til ny rettshjelpslov. Den nye rettshjelpsloven vil være av stor betydning for en stor gruppe mennesker, både for de som skal motta hjelpen så vel som for de som skal gi den. Likevel er engasjementet og den offentlige debatten tilsynelatende fraværende. Er det fordi vi tar rettssikkerheten i Norge for gitt?

Ingen rettssikkerhet uten rettshjelp

Som leder av ett av fire studentdrevne rettshjelptiltak i Norge har jeg erfart hvor mangelfull dagens rettshjelpsordning er og hvor avgjørende det er for den enkelte å få den rettshjelpen Jussformidlingen tilbyr.

Norge anses som en rettsstat og velferdsstat, og ligger alltid høyt oppe på internasjonale rangeringer over verdens beste land å bo i. Det kan vi være stolte av. Men, til hvilken nytte er det å ha lovfestet rett til en velferdsordning dersom du faktisk ikke får det når du trenger det? Hva har det å si at du har klagerett på et forvaltningsvedtak når forvaltningen selv er blind for sin egen menneskerettighetsstridige praksis? En rettsstat står seg ikke over tid uten nødvendig vedlikehold og korreks. Rettssikkerheten krever at vi har en tilgjengelig og dynamisk rettshjelpsordning.

Den offentlige rettshjelpsordningen er i seg selv et velferdsgode

vi har i Norge. Rettshjelpsordningen er en sosial støtteordning med formål å sikre nødvendig juridisk bistand til personer som ikke selv har økonomiske forutsetninger til å ivareta sine interesser i saker av stor personlig og velferdsmessig betydning. Ordningen er viktig fordi det er forskjell på å ha rett og få rett.

Det er ingen nyhet at sakskostnadene i domstolene har økt betraktelig de siste ti årene. Det kan nesten virke som at domstolsprøving er blitt et gode kun enkelte kan ta seg råd til. Jussformidlingen opplever ofte at klientene ikke ønsker å ta sakene sine videre til rimelige tvisteløsningsorgan som forliksrådet og husleietvistutvalget fordi allerede der oppleves sakskostnadene som avskrekkende.

Tar vi et steg tilbake, ser vi at rettshjelpsordningen også har en viktig funksjon knyttet til rettsavklaring og kontroll. Dette gjør seg særlig gjeldende i saker som ellers aldri ville ha sett dagens lys i domstolen. Rettsstaten trenger en fungerende rettshjelpsordning. Den skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller og korrigere rettsstaten der det trengs. Det gjør den ikke, slik det er i dag.

Alt var faktisk bedre før

Frem til januar 2022 var inntektsgrensen for fri rettshjelp 246 000 kroner for enslige og 369 000 kroner for ektefeller og andre som lever sammen med felles økonomi. Formuesgrensen var på 100 000 kroner for både enslige og par. Vi trenger ikke å gå lenger tilbake enn ett år for å finne hårreisende eksempler på ordningens utilstrekkelighet. I 2021 tjente uføretrygdete for mye til å motta behovsprøvd rettshjelp av staten. Her snakker vi om personer som – av staten – er vurdert å ha en varig nedsatt inntektsevne

som gjør at de ikke kan stå i vanlig arbeid. Når selv denne sårbare gruppen faller utenfor den offentlige rettshjelpsordningen er det klart at ordningen er blitt illusorisk. Fra januar i år ble inntektsgrensen for første gang på 13 år justert opp med 30 prosent. Rettshjelpsordningen mottok 100 millioner i friske midler.¹ Det er vel og bra, men dessverre ikke godt nok.

Rettshjelpleven vi har i dag trådte i kraft 1. januar 1981. Den gang hadde rettshjelpsordningen ingen avgrensning for saksområder for fritt rettsråd. Det var tilstrekkelig at de økonomiske vilkårene var oppfylt, da kunne advokaten selv innvilge inntil ti timer nødvendig rådgivning og bistand i en sak.² Den gangen var veien kort fra rettshjelpsbehovet oppstod til rettshjelpen ble gitt. Loven har siden undergått flere endringer – deriblant betydelige innskrenkninger. Den økende utgiften forbundet med rettshjelpsordningen ble dempet blant annet ved å innskrenke advokatens adgang til å innvilge fritt rettsråd. Dermed ble veien frem for å få rettshjelp lengre.

Frem til 2022 var dekningsgraden på rettshjelpsordningen vår ni prosent. Det vil si at ordningen omfattet kun en liten andel av Norges befolkning. Det er på grensen til pinlig. I Danmark har den tilsvarende offentlige ordningen en dekningsgrad på om lag 49 prosent.³ Dekningsgraden i Norge har sunket som følge av at inntektsgrensen har stått tilnærmet urørt samtidig som

¹ https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20222023/id2930712/?q=rettshjelpsordning&ch=2#kap2_ch7_ch1

² NOU 2020:5 Likhet for loven s. 34

³ NOU 2020:5 Likhet for loven s. 37 og s. 135

samfunnet ellers har hatt en normal lønnsvekst. For hvert år som går faller flere og flere utenfor rettshjelpsordningen og dekningsgraden reduseres. Dagens rettshjelpsordning treffer derfor ikke like mange som i 1981.

Statlig tunnelsyn

Det neste vi kan spørre oss om er om dette kunne ha blitt oppdaget tidligere. Ja, det kunne det, dersom det hadde vært politisk vilje til det. I likhet med en rekke andre engasjerte og frivillighetsbaserte rettshjelptiltak mottar Jussformidlingen statlig støtte for å gi gratis rettshjelp til personer i saker av velferdsmessig betydning. Dette er personer som faller utenfor den offentlige rettshjelpsordningen og som ikke har råd til å betale for juridisk bistand selv. Hvert år legger rettshjelptiltakene ned et større arbeid i å utforme årsrapporten som sendes til staten for å vise arbeidet vi har utført med tildelingene vi har fått. I rapporten gis det utførlig informasjon om hvor mange vi har hjulpet, hva vi har hjulpet dem med og hvilken livssituasjon de vi hjelper befinner seg i. Rapportene kan hjelpe beslutningstakere med å kartlegge hvilke nye rettslige problemstillinger samfunnsutviklingen fører med seg og hvilke personer som ikke fanges opp av eksisterende rettshjelpsordning.

Jussformidlingen bistår bare personer som ikke kan motta rettshjelp fra andre aktører, slik som eksempelvis forsikringsselskap eller fagforening. Personene som kommer til oss, har faktisk ingen andre å støtte seg på. Sakstilfanget de siste 20 årene har økt betydelig, og særlig de siste ti årene. I 2013 lå antallet på rundt 3000 saker i året, i dag ligger det på rundt 6000 saker. Utviklingen viser at det er et stadig økende behov for gratis rettshjelp. Dette har vært et tydelig tegn på at rettshjelpsordningen ikke lenger oppfyller sitt formål. Istedenfor å behandle sykdommen har vi behandlet symptomene, ved å lappe på en dysfunksjonell ordning.

Foto: Vivian Tveite

Det hele bærer preg av statlig tunnelsyn.

Ny sjanse

Staten bør se sin egen rolle i det økende rettshjelpsbehovet i befolkningen. Samfunnet vi lever i blir mer komplekst. Det er blitt vanskeligere å ivareta sine egne interesser. Økt rettsliggjøring er en viktig årsak til dette. Selv om det opprinnelig er tiltenkt som et virkemiddel for å sikre den enkeltes rettigheter, har rettighetsfesting ført til at også staten kan ha vanskeligheter med å finne frem i eget regelverk. Dette har vi sett flere ganger, med «Navskandalen» som det mest åpenbare eksempelet på det. Staten bør anerkjenne den verdien det er å få saker gjennomgått og overprøvd av andre, enten det er gjennom fritt rettsråd eller fri sakførsel. På samme måte bør vi, jurister og advokater, erkjenne at vi kunne ha bidratt mer til denne debatten.

I Jussformidlingen har jeg sett hvor mye ansvar staten i realiteten har skjøvet over på ideelle organisasjoner ved å fortsette med en egentlig utdatert rettshjelpslov. Dagens faktiske rettshjelpsbehov i befolkningen dekkes ikke av denne ordningen. Rettshjelptiltakene er tvungen til å glatte over disse manglene etter beste evne. Frivillighet er bra, men spørsmålet er om det er riktig. I en rettsstat som Norge, er det riktig at ansvaret for å hjelpe i saker om lønnsstyveri, ID-svindel, isolasjon i fengsel og familiegjengforening ligger på skuldrene til en frivillig og overarbeidet jusstudent?

Rettshjelpsordningen trenger en helhetlig reform. Nå byr det seg en ny sjanse, men det nytter ikke å tro at dette vil komme kostnadsfritt. Det er klart at en fungerende rettshjelpsordning vil koste, men det vil koste enda mer ikke å ha det.

Vil utprøve forsikringsmodell for å sikre flere fri rettshjelp

– Det er et stort udekket advokatbehov i befolkningen. En offentlig forsikringsmodell bør etableres slik at flere i befolkningen kan få fri rettshjelp.

 Tore Letvik

Dette sier kommunikasjonsdirektør og advokat i HELP Forsikring, Dag Are Børresen, da vi ber selskapet dele sitt syn på situasjonen for rettshjelp i Norge i dag, og hva de mener bør gjøres for å løse fremtidens rettshjelpsbehov.

- Hva bør det satses på innen rettshjelp?
- Fri rettshjelp bør organiseres slik at alle som trenger kvalifisert juridisk hjelp, kan få det, uten at ordningen virker prosessdrivende. Det bør heller satses mer på mekling og tvisteløsning så tidlig som mulig.

Han forteller at selskapets visjon er å gjøre advokattjenester tilgjengelig for alle.

- Vi tilbyr advokathjelp gjennom forsikring slik at kundene slipper å betale timepris til advokaten sin.

Børresen sier de dekker de viktigste rettsområdene i folks privatliv - som familie- og arverett, kjøp, fast eiendom, id-tyveri og netthets - for medlemmer av 16 LO-forbund gjennom advokatforsikringen. Han trekker også frem at boligkjøpere «kan unngå skyhøye advokatutgifter» gjennom boligkjøperforsikringen, og at mobilabonnenter kan få advokathjelp i saker om netthets og id-tyveri.

– Til tross for dette, er det et stort udekket advokatbehov i befolkningen. Derfor er vi opptatt av å komme i gang med prøveordninger for hvordan en forsikringsmo-

dell kan brukes slik at flere i befolkningen kan få fri rettshjelp. Ordningen må utvides til å omfatte flere enn forslaget til ny rettshjelpslov, som skal behandles neste vår, legger opp til.

– Se på hele ordningen

Han mener forslaget som er fremmet i NOU 2020:5 Likhet for loven, om å knytte fri rettshjelp til folketrygdens grunnbeløp, er positivt, men vi mener at regjeringen må benytte sjansen til å se på hele ordningen på nytt.

- NOUen legger opp til økt bruk av digitalisering, og det er positivt, samtidig som vi mener at alle har krav på individuell juridisk rådgivning. Vi ønsker å bidra til at langt flere kan bruke fri rettshjelp, ved at det offentlige kjøper tjenester fra forsikringsselskapene, sier Børresen.

– Staten bør sette offentlig rettshjelp ut på anbud. Jeg er overbevist om at vi kan levere god kvalitet for pengene. Vi er godt organisert til å ta imot større grupper av klienter, og gi dem kvalifisert, individuell hjelp. Jeg foreslår en prøveordning der våre tjenester testes ut i et begrenset område og et begrenset tidsrom slik at vi kan bevise at vår ordning er like godt egnet til å håndtere fri rettshjelp, som til å levere juridiske tjenester av høy kvalitet som kollektiv medlemsfordel.

Han viser til at rettshjelpsutvalget har dokumentert at 2/3 av rettshjelpsmidlene går til barnesaker.

- Barnesaker er ett av våre kjerneområder. Jeg vil hevde at ingen advokatmiljøer i landet løser så mange foreldretvister eller skriver like mange samboerkontrakter og ektepakter som vi gjør. Vi løser også et betydelig antall husleietvister, som også omfattes av fri rettshjelp. Her kan den offentlige rettshjelpsordningen både digitaliseres og effektiviseres slik at ordningen kan komme langt flere til gode.

Dag Are Børresen
(Foto: Help)

Teknologi

– Er legal-tech noe å satse på innen rettshjelp?

– Definitivt. Her opplever vi at flere ledende aktører i bransjen er samstemte om at flere oppgaver med fordel kan digitaliseres slik at advokatene kan konsentrere seg om akkurat det, å være en best mulig advokat for klienten i den enkelte saken.

Han sier at HELP har investert betydelige beløp, blant annet i digitale saksregistreringsløp på ulike rettsområder, og bruker roboter til informasjonshåndtering.

– Dette frigjør mye tid som vårt kundesenter og våre advokater kan bruke på å sette seg inn i den enkelte sak, og rådgi kundene på best mulig måte.

Børresen sier advokatforsikring har hatt jevn vekst de siste ti årene.

– I dag er mer enn 300.000 medlemmer i 16 LO-forbund, pluss deres familier dekket av ordningen, også barn under 20 år som har flyttet hjemmefra i forbindelse med studier. Dette betyr at godt over en halv million nordmenn har rett til advokathjelp gjennom LO-favør advokatforsikring.

Ifølge Børresen tilbys advokatforsikringen til privatkunder for under tusen kroner i året. Prisen avhenger av om kunden har en kollektiv advokatforsikring gjennom et LO-forbund eller ikke.

– All rådgivning er ubegrenset, inkludert samboerkontrakt, testament, husleiekontrakt, med mer.

Ved en rettslig konflikt dekker en egenandel på om lag 3000 kroner advokathjelp innenfor en rekke rettsområder, sier Børresen.

HELP er et heleid datterselskap av ARAG – et tysk forsikringselskap med advokattjenester gjennom forsikring som spesialfelt. ARAG er representert i 19 land og er verdens største rettshjelpforsikringsselskap, basert på premieinntekt, med 10 millioner kunder verden over. Help omsatte i 2021 for 614 millioner kroner, og skriver på sine nettsider «Våre klienter betaler ikke timepris, kun forsikringspremie, og får advokathjelp til saken er løst».

Dette mener partiene i Stortingets justiskomité om rettshjelp

Regjeringen har varslet at forslag til ny rettshjelpslov legges frem neste år. Vi tok en spørreunde blant partiene: Hva mener dere er nødvendig å gjøre: en større reform eller justering og flikking på dagens lov? Hva er det mest presserende å gjøre på feltet? Hvordan bør fremtidens rettshjelp organiseres?

FrP – Per Willy Amundsen

FrP ønsker å styrke rettshjelpsordningen og imøteser en proposisjon til Stortinget om ny rettshjelpslov. Mye taler for en større reform, men vi ønsker å se proporsjonen før vi tar endelig stilling til hvor omfattende justeringer som er nødvendig. Det følger av dette at vi også vil avvente å ta stilling til en eventuell ny fremtidig organisering. Mest presserende er en høyere inntekts- og formuesgrense samt styrking av salærsatsen. Vi bør også vurdere på nytt hvilke typer saker ordningen bør omfatte.

 Tuva Bønke Grønning
Alle foto: Stortinget

SP – Else Marie Rødby

Hva mener dere er nødvendig å gjøre: en større reform eller justering og flikking på dagens lov?

Veldig få i forhold til behovet omfattes i dag av rettshjelpsordningen, og derfor er grunnleggende endringer helt nødvendige. Målet må jo være at rettshjelpsordningen skal være utjevnende og redusere ulikhet, men veldig mange er tydelige på at det ikke er tilfellet slik den er utformet i dag og det tar jeg på alvor. Senterpartiet har gått til valg på å utvide fri rettshjelp-ordningen til å gjelde flere saksområder og å prisjustere inntektsgrensa for ordningen. I regjering har vi allerede i inneværende år styrket rettshjelpstilbudet og hevet inntektsgrensen med omlag 30%. Dette innebærer at langt flere har krav på fri rettshjelp enn hva tilfellet var før regjeringsskiftet.

Hva er det mest presserende å gjøre på feltet?

Samfunnet blir stadig mer gjennomregulert og digitalisert, og dermed opplever stadig flere at de trenger advokathjelp. Dette er selvfølgelig spesielt krevende for de med lav inntekt, språkutfordringer eller for dem som ikke har gode digitale ferdigheter. En av de største utfordringene i dag er at så mange faller utenfor rammene for rettshjelpsordningen, enten det skyldes inntektsgrensen eller sakstype. Jeg tenker at dette blir noe av det viktigste å ta tak i når vi

skal jobbe med ny rettshjelpslov fremover.

Hvordan bør fremtidens rettshjelp organiseres?

Vi må få på plass en rettshjelpslov og en ordning som står seg for framtida.

En ordning som møter målgruppes behov for tilgjengelighet, men som også holder god kvalitet. Dette er helt grunnleggende for rettssikkerheten og for at rettshjelp skal være et sosialt utjevnende tiltak.

Det er kommet en rekke kloke og spennende forslag, både gjennom NOUen og høringsrunden.

Herunder organisering av rettshjelpsordningen. Både inntektsgrensen og sakstyper er det mange som har berørt, og det skal vi lytte til. Når det gjelder sakstyper som skal falle inn under ordningen er jeg er imidlertid også opptatt av at offentlig forvaltning skal oppfylle sin lovplagte veiledningsplikt slik at ikke rettshjelpsordningen belastes med spørsmål og saker som det er andres oppgave å besvare og veilede i.

For vår del er det viktigste når det gjelder organisering at rettshjelpsordningen fremover blir ubyråkratisk og lett å nå for dem som trenger det, uten unødvendige omveier.

SV – Andreas Sjalg Unneland

– Det er veldig viktig for oss å få på plass en ny rettshjelpslov. Det var avgjørende for oss da vi begynte å forhandle med regjeringen at NOU-en ikke skulle bli liggende i en skuff, men at det skulle komme et konkret lovforslag.

– Vi trenger en ny, helhetlig lov, så er det en større diskusjon om hvilke virkemidler som skal brukes, blant annet hvem som skal få gratis rettshjelp. I dag er i praksis fri rettshjelpsordningen avskaffet fordi det er så små grupper som kan benytte seg av den.

– Hvis du ser på Sverige og Danmark er rundt 40 prosent der innenfor, mens her var det kun åtte

prosent som var innenfor før økningen. Når du lever på trygd, men tjener for mye for å ha rett på fri rettshjelp, så er det noe som er alvorlig feil.

– Vi må ha en kraftig økning av inntektsgrensene. Vi ønsker en ordning hvor flere har tilgang på rettshjelp, men også en ordning som ikke gir en maktubalanse mellom de som er akkurat innenfor og de som er akkurat utenfor. Det er noe som for eksempel ofte kan skje i barnerettsaker hvor en forelder får mer hjelp enn den andre.

Vi mener vi bør ha en førstelinjetjeneste for rettshjelp som gir alle i Norge for eksempel en time gratis rettshjelp. Prøveordningen viste at halvparten av sakene ble løst på 20 minutter. Jeg skulle ønske vi hadde en ordning som er nærmere den svenske modellen, hvor nesten halvparten av befolkningen er dekket.

Frivilligheten er viktig, men vi kan ikke belage oss på den. Den bør være et supplement og vil være nyttig for å plukke opp hullene som vil oppstå ved en ny lov.

Vi ønsker at flere områder og grupper skal ha rett på fri rettshjelp. Et eksempel på noen som faller utenfor i dag er innsatte i fengslene. Når du blir tiltalt og stilt for retten får du gratis forsvarer, men idet du settes inn har du ikke de samme rettighetene.

Andre eksempler som faller utenfor i dag er en del diskrimineringssaker og arbeidslivssaker, som vi mener bør inn.

Venstre – Ingvil Thorsvik

Hva mener dere er nødvendig å gjøre: en større reform eller justering og flikking på dagens lov?

– Jeg mener at tiden er inne for en større reform. Rettshjelploven ble vedtatt i 1980, så den er over 40 år gammel. Desto lengre loven har fått virke, jo tydeligere har det blitt at loven på visse områder er overmoden for reform. Og nye utfordringer har oppstått i tiden etter at loven ble vedtatt, noe som fordrer nye løsninger. Det er selvsagt mange elementer i loven som bør videreføres. Men det er også behov for en del større omlegginger, for eksempel knyttet til hvem som skal kvalifisere til å motta rettshjelp. Slik loven er utformet i dag, er det for få personer som blir inkludert i ordningen, både med tanke på inntektsgrensen og med tanke på hvilke sakstyper som omfattes av ordningen. Jeg mener også at man må tenke helt nytt rundt hvordan rettshjelpsordningen kan bidra til at flere saker løses på et tidlig stadium. Slik loven er i dag, legger den i for liten grad opp til dette.

Rettshjelpsutvalget forslag til ny rettshjelplov inneholder både forslag til forbedringer av den eksisterende ordningen og helt nye tanker om hvordan vi kan innrette rettshjelpen vår på en mest mulig rettferdig og treffsikker måte. Nå som vi er i opposisjon, kommer vi til å gjøre vårt ytterste for å sørge for at den nye regjeringen ikke bare legger

det gode forslaget ned i en skuff. Venstre er utålmodige, og vil ha på plass en ny og forbedret rettshjelplov så raskt som mulig. Bare slik kan vi sikre at alle innbyggerne i landet får en reell tilgang til domstolene.

Hva er det mest presserende å gjøre på feltet?

– Det mest presserende er å sørge for at personer som har behov for, men ikke de økonomiske forutsetningene for, å motta rettshjelp, faktisk får det. I dagens rettshjelplov er inntektsgrensen fastsatt nominelt, i konkrete beløp. I dag er inntektsgrensen for enslige på 320 000 kroner, mens inntektsgrensen for par med felles økonomi er 490 000 kroner. Det er bare 11 prosent av befolkningen som tjener mindre enn dette, og disse er i all hovedsak studenter og sosialhjelpsmottakere. Samtidig er det mange som tjener litt over inntektsgrensen, men som fortsatt har for dårlig råd til å ta saken sin til retten. Så mye som 17 prosent av Norges befolkning tåler i dag ikke en uforutsett utgift på 10 000 kroner. Det betyr at det er en svært stor gruppe av personer med trang økonomi som ikke har reell adgang til domstolene. Det truer rettstatens fundament og prinsippet om at alle, uansett bakgrunn og økonomi, skal ha mulighet til å ivareta sine rettigheter. Det sier litt når Rettshjelpsutvalget omtaler dagens system som et rettssikkerhetsproblem.

Jeg mener derfor at det aller viktigste vi kan gjøre, er å knytte inntektsgrensen til G, slik at inntektsgrensen oppjusteres jevnlig og automatisk.

I tillegg bør vi se på om vi bør inkludere flere sakstyper i ordningen – og da tenker jeg særlig på komplekse saker med store konsekvenser for den enkelte. Eksempelvis kan vi vurdere å inkludere utvisningssaker ikke bare i de sakene hvor det er snakk om brudd på utlendingsloven, men også i de tilfellene hvor det er

snakk om brudd på straffeloven. For slike saker byr på svært kompliserte vurderinger, som for eksempel hensynet til barnets beste. Vi bør også vurdere å åpne opp for skjønnsmessige vurderinger av om en person kan omfattes av ordningen uavhengig av sakstype, dersom saken er av stor betydning for søkeren. Det vil gjøre lovverket mindre firkantet enn i dag, og åpne opp for at ordningen i større grad enn i dag treffer dem som reelt sett har behov for det. Norge har blitt kritisert av FN for at lovens saklige virkeområde er for snevert. NOU-ens forslag om en skjønnsbestemmelse som utvider virkeområdet til å også omfatte saker hvor «særlige grunner gjør det rimelig» å gi rettshjelp, er også mer i tråd med EMDs praksis på feltet. Etter mitt syn kan vi muligens også gå noe lengre enn det som foreslås i NOU-en, og gjøre skjønnsbestemmelsen til en «skal»-bestemmelse i stedet for en «kan»-bestemmelse.

Hvordan bør fremtidens rettshjelp organiseres?

Her er jeg helt enig med Rettshjelpsutvalget i at privatpraktiserende advokater utgjør ryggraden i den norske rettshjelpsordningen, og at det bør forbli slik også i fremtiden. Personer som mottar fri rettshjelp har krav på juridisk bistand av samme kvalitet som den som tilbys personer som har råd til å betale for den.

Ordningen bør i større grad enn i dag bidra til at saker løses på et tidlig stadium. Selv om dagens ordning også gir mottakeren krav på rettshjelp på rådgivningsstadiet, opplever mange at omfanget av rettshjelpen på dette stadiet ikke er tilstrekkelig, særlig sett opp mot stykkprisforskriften. Jeg synes forslaget i NOU-en om å innføre en offentlig førstelinjetjeneste er svært interessant. Og her er det allerede gjennomført et forsøksprosjekt som har gode resultater å vise til. Prosjektet ble gjennomført i 40 norske kommuner i perioden fra 2010

til 2012, og gikk ut på å gi gratis førstelinjerettshjelp til innbyggerne i kommunene. I sluttrapporten til Oxford Research ble det konkludert med at ordningen både var kostnadseffektiv og konfliktdempende, og at den «åpenbart dekker et nokså omfattende behov for rettshjelp som ellers ikke hadde blitt dekket». En tidlig løsning av rettslige konflikter vil med andre ord gi både den enkelte og samfunnet som helhet store gevinster.

Men for at en slik ordning skal fungere etter intensjonen, og like godt som i forsøksprosjektet, er det avgjørende at hjelpen gis av advokater. For det er en kunst å klare å på kort tid vurdere om man står overfor en sak som er holdbar i retten eller ikke. Det krever både riktig utdanning og arbeidserfaring. Når du går til fastlegen din, skal du kunne stole på at hen har kompetanse til å vurdere om du bør henvises videre til spesialisthelsetjenesten. På samme måte må du kunne stole på at den du møter i førstelinjetjenesten har kompetanse til å vurdere om du bør ta saken din til retten eller ikke.

I tillegg til dette vil det fortsatt være behov for rettshjelpstiltak, som Jussbuss eller Jurk. De utgjør et viktig supplement til den rettshjelpen som advokater yter etter rettshjelploven. Rettshjelpstiltakene når ut til mange som kan ha et stort behov for rettshjelp, men som av forskjellige årsaker ikke ønsker å oppsøke en advokat.

AP – Maria Aasen-Svensrud

Hva mener dere er nødvendig å gjøre: en større reform eller justering og flikking på dagens lov?

Dagens ordning treffer ikke godt nok. Hjelpen treffer for få, den treffer ikke bredt nok, og den treffer urettferdig. I et stadig samfunn hvor stadig flere områder reguleres av rettsregler er det viktig at folk flest for anledning til å sikre den retten de er gitt. Det ligger mye interessant i både Knut Storbergets Stortingsmelding

nr 26 (2008-2009) « Rett hjelp» og den siste NOU 2020: 5 «Likhet for loven — Lov om støtte til rettshjelp (rettshjelpsloven)». Både i Stortingsmeldingen og i NOU'en foreslås det endringer som gir langt flere anledning til å få nødvendig støtte. I utredningen fremmes det forslag som skal legge til rette for at alle kan identifisere og ivareta sine rettslige interesser, og for tidlig løsning av konflikter.

Arbeiderpartiet mener det er viktig å trekke ut det beste fra alle tidligere gjennomganger av loven, slik at det ikke blir en videre flikking, men en ny innretning som trefter.

Hva er det mest presserende å gjøre på feltet?

Det viktigste på dette feltet er å sikre at alle har en anledning til å få rett, når de er gitt en rettighet. Det vil si at rettssikkerheten settes først i et stadig mer gjennomregulert samfunn. Vi må finne en løsning som treffer godt, og det må ikke ta unødig lang tid.

Hvordan bør fremtidens rettshjelp organiseres?

Dette er det viktigste politiske punktet. Det er mange avveininger som må tas, samtidig som vi må finne en bærekraftig ordning. Vi må treffe de som trenger det både når gjelder privatøkonomi og nedslagsfelt. I dag er det mange helt vanlige folk som ikke føler de har denne anledningen. Dette er viktig for AP

og vi løfter fanen høyt og ønsker fortgang i arbeidet.

Høyre – Ingunn Foss

Hva mener dere er nødvendig å gjøre: en større reform eller justering og flikking på dagens lov?

Høyre er åpen for å se på større endringer i dagens ordning enn rettshjelpslovutvalget la opp til. Det er viktig at vi bruker ressursene mest mulig effektivt. Vi må stille krav til kvalitet samtidig som det er rom for å åpne for enda flere tilbydere i dag. En ordning med førstelinjetjeneste for enkelte rettsområder kan være et godt tilskudd i så måte.

Hva er det mest presserende å gjøre på feltet?

Det er viktig å sørge for at flere får tilgang til rettshjelp til en rimelig pris, samtidig som vi holder kostnadene til rettshjelp nede. Høyre vil få mest mulig rettshjelp ut av hver krone.

Hvordan bør fremtidens rettshjelp organiseres?

Høyre ønsker å avvente til regjeringens forslag er klart før vi tar stilling til innretning. På generelt grunnlag er Høyre positive til å åpne opp for at rettshjelp kan tilbys av flere enn i dag, men selvfølgelig innenfor rammer som sikrer god kvalitet. Høyre håper regjeringen tar med seg innspillene til mindretallet i rettshjelputvalget i det videre arbeidet.

Rettshjelp er velferdsstatens helt nødvendige verktøy

For hele 32 år siden sto det følgende i den daværende Stortingsmeldingen om offentlig rettshjelp:

«Det er forskjell på det å ha rett og få rett. Målet i et rettssamfunn er at den som har rett, også får rett uansett hvilke økonomiske og personlige ressurser vedkommende rår over og uansett hvor i landet man bor. I denne sammenheng er behovet for rettshjelp ikke bare et velferdsbehov på linje med andre behov, men også et nødvendig sosialpolitisk redskap for å gjøre den øvrige velferdslovgivning effektiv.»

Kloke ord. Rettshjelp er ikke bare et nødvendig sosialpolitisk redskap, men *forutsetningen* for at alle skal få den retten de har krav på. Advokater, et tyvetalls ulike rettshjelpiltak og medlemmer av Juristforbundet har hver dag siden 1990 prøvd å fylle ordene med innhold. Men når vi skriver 2022 har antallet lover og regler blitt flere og flere og stadig mer kompliserte for folk å forstå. Mens antallet som kan få bistand til rettshjelp har blitt færre og færre.

Neste år er det varslet forslag om ny rettshjelpslov. Utgangspunktet for Regjeringens arbeid finner man i det såkalte rettshjelpsutvalgets rapport i NOU 2020:5 Likhhet for Loven. Anbefalingen om å knytte indekseringen av inntektsgrensene til Folketrygden grunnbeløp(G) vil gi langt flere rett til bistand til rettshjelp. Det blir spennende å se om Finansdepartementet mener det er en like god ide. Det største politiske slaget vil trolig stå om nettopp dette forslaget.

Mandatet for utvalget innebar også sterke økonomiske begrensninger på hvilke forslag utvalget kunne fremlegge. For å «saldere» det hele er det foreslått en rekke større eller mindre endringer som også kan svekke sårbare gruppers rettssikkerhet. Når Stortinget behandler det kommende forslaget vil det også bli viktig å problematisere at utvalget på sett og vis bygger på at *veiledningsplikten* skal fendre unna behov for rettshjelp. Dette uten en nærmere drøftelse av det innholdet i og praksisen for veiledningsplikten. Juristforbundet vil i sitt arbeid overfor myndighetene og andre rettspolitiske aktører være tydelige på dette.

S snart er det jul og nyttårsaften. Det innebærer ikke bare julemarsipan og champagne. Tap av jobb og troen på fremtiden vil bli hverdagen for flere. Situasjonen for norsk økonomi har endret seg mye siden rettshjelpsutvalget var ferdig med sin jobb. Det vil bli økt, ikke mindre behov for rettshjelp for flere. Rettshjelp til dem som trenger det er en forutsetning og verktøy for at Norge skal ha en retts- og velferdsstat som er til for alle.

JURIST KONGRESS

LEDELSE

«Få økt produktivitet og bedre helse»

Sivilingeniør, PhD og forfatter

Camilla Kring

Super Navigators

«Bedre beslutninger»

Psykologspesialist

Jan-Ole Hesselberg

Extra Stiftelsen

24.–25. november 2022

Clarion Hotel The Hub, Oslo

juristkongress.no

Mer rettshjelp – ikke mer penger

Av Dag Are Børresen,
kommunikasjonsdirektør/advokat
i HELP Forsikring

Våren 2023 skal regjeringen legge frem forslag til ny rettshjelpslov. Det er på høy tid. Behovet for hjelp er langt større enn dagens ordning dekker. Et lyspunkt er at hovedproblemet ikke er pengemangel, men måten hjelpen tilbys på. HELP mener at en offentlig rettshjelpsfor- sikring gir mer effektiv ressursbruk, og at forsikringsselskapenes advoka- ter er en uutnyttet ressurs for rettshjelpsordningen.

Størst på barnesaker

To tredeler av rettshjelpsmidlene går i dag til saker som involverer barn. Dette er et godt eksempel på at våre advokater kan bidra med verdifull ekspertise. HELP tilbyr advokathjelp der behovet er størst, og betalingsmodellen er forsikring. Våre 300.000 kunder med advokatforsikring utgjør et tverrsnitt av befolkningen. Det betyr at ingen løser like mange barnesaker i løpet av et år som HELPs advokater. Saker om barn er faktisk det rettsområdet våre advokater bruker mest tid på. I tillegg løser vi et betydelig antall saker knyttet til økonomisk oppgjør etter samlivsbrudd. Her vet vi at behovet er stort, og rettshjelpsdekningen i dag svak, for økonomisk vanskeligstilte parter. Ikke sjelden er økonomien svært anstrengt etter samlivsbrudd, og det kan være store forskjeller mellom partene. Det hjelper som kjent ikke å ha rettigheter, hvis man ikke kan kjempe for dem. Her har politikerne muligheten til å gjøre fremtidens rettshjelp langt bedre tilpasset folks behov enn hva som er tilfelle i dag.

Foto: Help

For dyrt og hjelper for få

Utfordringen med dagens rettshjelpsordning er at den koster staten mye, og hjelper for få. For 700 millioner kroner får i dag mindre enn 9 % av befolkningen fri rettshjelp på noen få utvalgte rettsområder.

Fleksibel dekning og forutsigbar pris

Kollektiv advokatforsikring, slik medlemmer i 16 LO-forbund har i dag, dekker til dels mer/annet enn sakene som faller inn under fri rettshjelp. Arvesaker er ett eksempel. Dette innebærer at cirka 15 % av befolkningen får mer advokathjelp for et langt lavere beløp enn kostnadene til fri rettshjelp. Det betyr at en forsikringsordning som dekker fri rettshjelp kan hjelpe flere til en betydelig lavere pris enn rettshjelpsutvalget legger opp til. Alternativt kan flere rettsområder inkluderes i ordningen slik at de aller fleste vil kunne ivareta rettighetene sine, uavhengig av inntekt.

Ikke minst er egenandelen den enkelte klient må betale ved en forsikringsordning langt lavere og enklere å forstå, enn NOUens (NOU 2020:5 «Likhet for loven») kompliserte ligninger for beregning av egenandel.

Dagens ordning prosessdrivende

Tre fjerdedeler av sakene som dekkes av fri rettshjelp går ifølge rettshjelpsutvalget for domstolene. Når vi samtidig vet at to tredjedeler av sakene handler om barn, virker ordningen i strid med barnas beste. Det er enighet om at det beste for barna er at foreldrene kommer til enighet. Vi trenger derfor en ordning som legger til rette for dette.

Sats på mekling

De siste to årene har HELP sendt nær 1.000 saker til mekling hos en uavhengig mekler. En betydelig andel er barnesaker. 85 prosent av sakene løses i løpet av 14 dager. Meklingen

er dekket av forsikringen – for begge parter. Motparten får med andre ord også en gulrot for å forsøke å finne en løsning utenfor retten. Hvis partene ikke blir enige, fortsetter saken mot behandling i domstolene.

Vi ser også at mange saker om økonomisk oppgjør etter samlivsbrudd løses i mekling. Disse sakene dekkes i dag i liten grad under fri rettshjelp.

For alle rettsområder ønsker vi oss vekk fra en ordning som ikke motiverer advokatene på hver side til å bidra til konstruktive løsninger. Det er etter vår oppfatning en ulempe for klienten hvis ordningen stimulerer til bruk av flest, ikke færrest, mulig timer. En annen svakhet er at fri rettshjelp ikke dekker konfliktforebyggende rådgivning. Mange kan derfor ikke søke råd om hvordan de kan unngå problemer før de oppstår. I en forsikringsordning vil for eksempel

samboeravtale, ektepakt, og hjelp med individuell tilpasning av innholdet, kunne være inkludert.

Der behovet er størst

Privatpraktiserende advokater utfører mesteparten av den frie rettshjelpen i dag. Nå både kan og ønsker vi som representerer forsikringsselskapenes advokater, å bidra til at flere kan få tilgang til fri rettshjelp. HELP har alene 180 ansatte advokater, og vi har ekspertisen som skal til for å tilby advokathjelp av høyeste kvalitet. Med advokatstyrken fra øvrig forsikringsbransje blir vi mange nok til å levere et svært solid rettshjelpstilbud. Vi er sikre på at flere selskap kan bidra.

Prøve og evaluere

Juridiske prøveordninger innføres i avgrensede «juridiske sandkasser» flere steder i verden.

Helt konkret ønsker vi at en offentlig forsikringsmodell for fri rettshjelp testes ut over en tidsbegrenset periode i et geografisk avgrenset område. Deretter evalueres ordningen. Siden starten i 2005 har vi bedt alle kunder evaluere hjelpen de har fått. Dette må også gjelde saker under fri rettshjelp.

Grip muligheten

For å lage et bedre rettshjelpstilbud trenger vi politikere som tør å tenke nytt. Politikerne har utvist mot gjennom advokatloven, som sidestiller forsikringsselskapenes advokater med andre, privatpraktiserende advokater. Det er ingen grunn til å stoppe der. Nå trenger vi at dere er modige igjen slik at vi kan fylle begrepet «fri rettshjelp» med reelt innhold.

JURIST 2022 KONGRESS EIERSTYRING

«Korrupsjon i offentlig sektor»
Førstestatsadvokat
Marianne Ullern Djupesland
Økokrim

24.–25. november 2022
Clarion Hotel The Hub, Oslo

juristkongress.no

1022 : sandnes-media.no

Rettssikkerhet kun for dem som kan betale for seg?

Av Trygve Mathias Hellenes, leder for
Rettspolitisk Utvalg ved Jussformidlingen
i Bergen

Selv om Jussformidlingen i hovedsak driver med saksbehandling, har vi i tillegg en rettspolitisk undergruppe. Det er nettopp gjennom saksbehandlingen at vi ser hvordan rettssystemet er utilstrekkelig for våre klienter, og at hjelp gjennom saksbehandling ofte ikke er nok. Rettspolitisk utvalg jobber derfor aktivt med å opplyse allmennheten om problemene vi ser, og fremme interessene til klientgruppen vår gjennom blant annet høringssvar og uttalelser til politikere.

Målet med denne artikkelen er å peke på de største rettspolitiske utfordringene vi ser og jobber med. Til tross for at Norge gjør det bra på ulike rettssikkerhetsindekser, ser vi at mange rettssikkerhetsgarantier i Norge krever et ressursnivå som våre klienter ikke har.

For å starte med et overordnet problem; nåværende ordning med fri rettshjelp er for svak. Ordningen utelukker den største del av befolkningen fra å ha rett på bistand, på grunn av den lave inntektsgrensen for å motta fri rettshjelp.¹ Våre klienter blir stilt i en umulig situasjon. Enten frafalle eget krav eller ta en prosessrisiko som langt overstiger deres økonomiske bæreevne.

Hvis du likevel er så heldig at du dekkes av fri rettshjelp, betyr ikke det nødvendigvis at du får dekket det nødvendige behovet for rettshjelp i saken din. Stykkprisforskriften

Foto: Jussformidlingen

1 NOU 2020:5 s. 16 punkt 2.2

innebærer som regel at advokaten din ikke får betaling som gjenspeiler sakens viktighet og kompleksitet.² Hele ordningen bærer preg av at den skal ramme færrest mulig og gi minst mulig hjelp til dem som faktisk omfattes.

Heldigvis har politikerne begynt å forstå at dagens ordning er uholdbar. At inntektsgrensen ble økt for første gang siden 2009 var kjærkomment, og noe SV fortjener honnør for å ha fått til.³ Økningen er løser derimot ikke de grunnleggende problemene med dagens ordning. Det er et stort behov for en helt ny retts-hjelpslov. Det holder ikke å gjøre mindre justeringer på nåværende lov.

Vi er derfor svært spent på den kommende proposisjonen fra justisdepartementet rundt ny retts-hjelpslov. Forslagene til endringer i NOU: 2020:5 er vi i stor grad positiv til. Om departementet velger å legge til grunn at de økonomiske rammene for fri retts-hjelp skal være uendret er derimot noe vi frykter. I lys av den nåværende økonomiske situasjonen hvor regjeringen har lagt til grunn at statsbudsjettet må reduseres, er det en åpenbar fare for at rettssikkerhet nok en gang nedprioriteres.

Å ha en sterk nok ordning med fri retts-hjelp fra det offentlige, slik at Jussformidlingen blir et supplement i stedet for selve bærebjelken er en sentral brikke for økt rettssikkerhet, men ikke alene nok. Gjennom vårt arbeid ser vi særlig to store rettssikkerhetsutfordringer som rammer våre klienter hardt.

For det første har våre klienter i realiteten ingen tvisteløsningsarena for saken sin. Med en økning på 92% i sakskostnader i løpet av de siste ti år, er de alminnelige domstoler langt

utenfor våre klienters rekkevidde.⁴ Det som da gjenstår er forliksrådet. Som for våre klienter blir i realiteten både første og siste instans.

Behandlingen i forliksrådet varierer stort, og uten årlig statistikkføring fra forliksrådet er det dessverre vanskelig å underbygge dette nærmere. Det vi likevel vet er at en forutsetning for å løse rettslige konflikter, er å ha medlemmer med nødvendig juridisk kompetanse. Uten en slik forutsetning blir avgjørelsene vilkårlig, ettersom medlemmene følger sitt eget frie skjønn.

Dette har tilsynelatende lovgiver også innsett, ettersom de senest ved opprettelsen av Husleietvistutvalget la til grunn at saksleder skulle ha samme kvalifikasjoner som en tingrettsdommer.⁵

Forliksrådet er derimot glemt, og bærer preg av at ordningen er fra 1795.⁶ Faren for åpenbare juridisk feil er overhengende i de årlige 80 000 sakene for forliksrådet.⁷ Den manglende rettssikkerheten kommer også til uttrykk ved at domsavsigelsene er så standardisert at de i mange tilfeller er i strid med EMK.⁸

Derfor er det svært gledelig at Venstre nå har tatt initiativ til en utredning av ordningen med forliksråd.⁹ Dette er noe Jussformidlingen har jobbet lenge for og er et steg i riktig retning med å få styrket forliksrådene med juridisk kompetanse. Vi håper og tror at også de andre partiene innser behovet for en utredning av forliksrådene, noe annet vil være svært kritikkverdig.

Et annet område hvor vi ser alvorlige mangler er i straffegjennomføringen. Her er det tale om mennesker som har det enda vanskeligere for å hevde sin rett. Jussformidlingen spiller derfor en vital rolle. Heldigvis er det flere enn Jussformidlingen som er tungt engasjert på dette området, og som har avdekket systematiske lovbrudd, som ulovlig mobilovervåking og nakenvisitasjon.¹⁰ Slike systematiske lovbrudd viser at tiden er moden for en overordnet gjennomgang av straffegjennomføringsloven.

Det er blant annet uhørt at de fleste klagefrister er ned til 48 timer.¹¹ For oss er dette umulig å forholde seg til og vi antar det samme er advokater som er opptatt av å gi forsvarlig bistand til klientene sine. Konsekvensen blir at ingen vil overprøve fengselet sin vurdering, som kan være truffet av en person uten juridisk kompetanse, og handle om noe så alvorlig som isolasjon.¹²

Håpet er at denne artikkelen viser hvor til dels alvorlige mangler i rettssikkerheten som eksisterer. Jussformidlingen vil fortsette å kjempe for en rettsstat for alle, og vi håper at også andre i det juridiske miljøet gjør det samme. Vi trenger flere som utfordrer politikerne, og minner dem på at arbeidet ikke slutter når loven er vedtatt. Tvert imot er det da arbeidet for å sikre at folk får rett starter.

2 Se FOR-2005-12-12-1442 §§ 5 og 6

3 <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/flere-far-fri-retts-hjelp/id2893112/>

4 <https://www.advokatbladet.no/domstolkommisjonen/sakskostnadshopp-pa-92-prosent-siste-tiar/154191>

5 FOR-2016-06-21-765 § 4 andre ledd

6 NOU 1999:22 s. 31

7 Prop. 133 L (2018-2019) s. 31 punkt 7.2

8 NOU 1992:22 s. 37 punkt 3.7.5 og NOU 2001:32 s. 278

9 <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2022-2023/dok8-202223-006s/>

10 <https://www.sivilombudet.no/aktuelt/ulovlig-telefonkontroll-i-fengslet/> og <https://rett24.no/articles/gulating-kroppsvitasjoner-i-bergen-fengsel-brot-menneskerettighetene>

11 Straffegjennomføringsloven § 7 bokstav e

12 Straffegjennomføringsloven § 37

Pro bono-arbeid:

– Det er på et vis bare noe man gjør

Advokatforeningen mener det er vanskelig å si noe om omfanget av pro bono-arbeid blant norske advokatfirmaer, men forteller at mange av både de store og små firmaene bidrar.

 Tuva Bønke Grønning

– Vi vet at mange store advokatfirmaer og virksomheter har stort samfunnsengasjement og programmer for pro bono-arbeid som de jobber aktivt med. I tillegg er det mange av de små firmaene som tar slike saker i ny og ne, forteller Martin Kaasgaard Nielsen, politisk rådgiver i Advokatforeningen.

I 2018 spurte foreningen for første gang om nettopp dette i sin bransjeundersøkelse. Da svarte 25 prosent av advokatvirksomhetene med 11 advokater eller mer at de hadde utført pro bono-arbeid i løpet av det siste året. 35 prosent visste imidlertid ikke om virksomheten de arbeider i hadde utført slikt arbeid.

Kaasgaard Nielsen forteller at de i etterkant fikk tilbakemeldinger om at ikke alle virksomhetene har systemer for å registrere pro bono-sakene på noen annen måte enn andre saker, og derfor ikke med

sikkerhet kunne svare på hvo mange slike saker de hadde tatt.

– Vi forstod at det var en del underrapportering – norske advokater er ikke vant til å føre opp slike saker som pro bono. Det er på et vis bare noe man gjør, sier han.

Han forteller blant annet om at mange advokater, både fra store og små firmaer, meldte seg raskt da Advokatforeningen opprettet en telefonvakt hvor ukrainske flyktninger kan henvende seg med juridiske spørsmål.

– Selv mange av de store firmaene som gjør mye pro bono-arbeid har ikke noen god måte å registrere det på, så det er vanskelig å si noe om omfanget.

Kaasgaard Nielsen understreker at pro bono-arbeid ofte er avgjørende for de som mottar hjelpen, og mener det er nødvendig at det gjøres mye av det fordi rettshjelpsordningene ikke fanger opp alle som har behov for hjelp.

– Det burde jo helst vært unødvendig. Vi burde ideelt sett hatt en løsning som fanger opp alle. Det er jo utrolig urettferdig at det ofte er slik at man må treffe på riktig advokat til rett tidspunkt

– Bidra til rettferdighet

Advokatfirmaet Schjødt er et av mange som har et bevisst forhold til pro bono-arbeid.

– Vi er opptatt av å bidra til samfunnet og engasjerer oss i saker hvor

vi kan bidra med vår kompetanse og størrelse. Gjerne i saker som kan gi gjennomslag og ha betydning for andre saker som kommer etter, sier Thomas Horn, advokat og partner i Schjødt.

Horn opplever at mange advokater har et ønske om å bidra til rettferdighet som utgangspunkt for yrkesvalget, og er opptatt av å bidra.

– Vi driver mye med kommersielle ting, men jobber i et firma som har ryggrad til å bære saker som en del andre ikke kunne gjort.

Han forteller at de blant annet har en avtale med NOAS, og får regelmessige henvendelser fra dem.

– De har en ordning hvor folk kan søke hjelp hos dem, så har de et sekretariat som velger ut de mest prinsipielle sakene og spør om vi kan se på dem. Det startet som et godt initiativ fra Advokatforeningen i sin tid, som vi har fortsatt med, sier han.

Hvor mye tid som brukes på sakene, varierer fra sak til sak, men Horn er opptatt av at de skal bruke de ressursene som trengs.

– Når vi først tar slike saker skal vi føre de på samme betingelser som alle andre saker. Vi legger mye arbeid i pro bono-sakene. Vi kan gjøre det fordi vi er et stort firma som tåler det.

EMD-klage

Selv har han sammen med et større team nylig jobbet med å sende inn

Thomas Horn. (Foto: Schjødt)

Martin Kaasgaard Nielsen. (Foto: Advokatforeningen)

klage til EMD i den såkalte Jehovas vitner-saken, hvor et kvinnelig medlem ble ekskludert fra menigheten og mistet all kontakt med barn og familie. Kvinnen ble utestengt på grunn av «porneia», eller seksuell umoral, men mener den seksuelle omgangen var et overgrep.

Høyesterett slo i våres fast at domstolene på grunn av religionsfriheten ikke kan prøve eksklusjonsvedtaket ut over saksbehandling og faktum.

– Eksklusjonsvedtaket ble derfor ikke avveid mot kvinnens rettigheter etter EMK, blant annet den beskyttelse hun har krav etter EMK artikkel 8; et vern mot å bli utsatt for seksuelle handlinger mens hun sover uten at dette skal føre til at hun blir fratatt all kontakt med familien.

«Skal religiøse normer som beveger seg på tvers av våre felleseuro-

peiske verdier og griper inn i andre grunnleggende menneskerettigheter ha et ubetinget krav på vern, uavhengig av konsekvensene? Må samfunnet anerkjenne at en menighet aktivt hindrer et overgrepsoffer å ha kontakt med familie og nettverk fordi man stempler handlingene som «porneia»? Er dette spørsmål som er unntatt fra rettslig prøving?» spurte to kollegaer av Horn, Elisabeth Dolva Sandøy og Eirin Tinnesand, i Rett24.

Advokatene fra Schjødt mener at Høyesteretts dom både er i strid med EMK artikkel 8, og den rett kvinnen hadde til å få prøvd sine menneskerettigheter for domstolene etter EMK artikkel 13.

Horn forteller at de etter innlegget i Rett24 ble kontakt med spørsmål om de i Schjødt kunne bidra med en klage til EMD.

– I dette tilfellet hadde vi engasjert oss i saken i offentligheten før

vi ble kontaktet. I andre tilfeller hender det at vi oppsøker sakene på eget initiativ også, forteller Horn.

Han forteller at de også er opptatt av å jobbe rettspolitisk, og trekker frem engasjementet mot isolasjonsbruk i fengslene som et eksempel på tema hvor de har vært aktive og blant annet deltatt i høringer på Stortinget gjennom Advokatforeningens isolasjonsgruppe og menneskerettighetsutvalget i Advokatforeningen.

– Vi har som mål at pro bono-arbeidet skal være en del av firmakulturen, og at alle skal vite at de har firmaet i ryggen når de engasjerer seg og jobber med slike saker. Samtidig ser vi mange advokater som engasjerer seg og gjør en utrolig viktig jobb i slike saker uten å ha et stort firma i ryggen. Det er beundringsverdig.

Arbeidstakarar si stilling i konkurs

Av Mari Karoline Mellingen, advokat
i Advokatfirma Mæland & Co AS og
sakshandsamar i Jussformidlingen
i hausten 2017 til hausten 2018

På dei fleste samfunnsområde har arbeidstakar eit sterkt lovfesta vern, i alle fall når det gjeld krav på lønn- og feriepengar. Når arbeidsgjevar går konkurs står arbeidstakarane si stilling derimot svakare enn elles. Ikkje berre må ein ofte vente svært lenge på å få lønnskravet sitt handsama hjå NAV Lønnsgaranti, men når det endeleg skjer kan det òg hende at arbeidstakaren får avslag fordi delar av kravet er for gammalt, for høgt eller er omfatta av andre innskrenkingar i regelverket. Svært få arbeidstakarar verkar òg å kjenne til desse innskrenkingane og kva dei eventuelt kan gjere i forkant av konkursen for å unngå å bli ramma av dei.

Lønnsgarantiordninga sine mange grenser

Hovudregelen om kva krav som får dekning under lønnsgarantiordninga finn ein i lønnsgarantiloven

§ 1. Det arbeidstakar i konkurs kan krevje dekkja av lønnsgarantien er hovudsakleg uteståande krav på lønn og anna vederlag for arbeid i tenesteforhold, til dømes feriepengar og pensjon, samt renter og kostnader ved inndrivning av denne typen krav. Hovudregelen er at krav som er fortrinnsrettkomne i konkursbuet etter dekningsloven kapittel 9, òg er dekningsrettkomne etter lønnsgarantiloven § 1. Føresegna sitt 3. ledd innskrenkar derimot retten til dekning etter lønnsgarantien samanlikna med dekningsloven på tre punkt.

Eit beløp inntil 2G

Den truleg enklaste innskrenkinga å forhalde seg til for søkjarane er at beløpet kvar einskild arbeidstakar

kan få utbetalt frå lønnsgarantiordninga er avgrensa tilsvarende to gongar folketrygda sitt grunnbeløp. Dette skil seg frå deknl. § 9-3, der det ikkje finst ei beløpsgrense som gjer at delar av arbeidstakar sitt krav fell utanfor fortrinnsretten.

I lønnsgarantiloven § 1 6. ledd, jf. deknl. § 9-2, er det derimot gjort unntak frå 2G-grensa for rimelege kostnader arbeidstakar eller arbeidstakarorganisasjon har hatt i samband med å krevje konkursopning.¹ Ein kan altså få dekt slike kostnader i tillegg til krav på lønn mv. opp til 2G.

Krav inntil ein måned etter konkursopning

Den andre innskrenkinga lønnsgarantiloven § 1 3. ledd er at lønnsgarantien berre dekkjer krav på lønn mv. inntil ein måned frå konkursopninga. Etter deknl. § 9-3 er det derimot oppseiingstida etter arbeidssmiljølova § 15-3 1. til 4. ledd som i utgangspunktet utgjer grensa for kva krav på lønn og anna arbeidsvederlag som reknast som fortrinnsrettkomne i konkursbuet.

Fram til 2014 gav lønnsgarantiloven tilsvarende rett til dekning av krav oppstått etter konkursopning som dekningsloven. Ifølgje førearbeida skuldast denne endringa i lønnsgarantiloven, i tillegg til eit

¹ Jf. Ot.prp.nr. 38 (1997-1998) s. 30 under pkt. 5.1.

ønskje om innsparingar, at 1-månads-grensa ville gje eit ekstra incitament for arbeidstakarar til å komme raskt ut i arbeid.² For dei arbeidstakarane som har krav på lengre oppseiingstid enn 1 månad etter aml. § 15-3, til dømes arbeidstakarar som har jobba i den same bedrifta i lang tid og er i slutten av sitt arbeidsliv, vil det likevel vere vanskelegare å få nytt arbeid uavhengig av om ein er motivert til det eller ikkje.

Feriepengar opptent same året som fristdagen og året før

Til sist i lønnsgarantiloven § 1 3. ledd kjem ei grense som kan framstå mindre intuitiv for arbeidstakarar flest: Ein får berre dekkja feriepengar som er opptente same år som fristdagen og året før. Dersom fristdagen i ein konkurs fell i januar 2023 er det slik berre feriepengane som er opptente inneverande år og feriepengane for 2022 som blir dekkja. Sjølv om ein ved konkursopning kanskje berre har hatt eit uteståande feriepengekrav for 2021 sidan ferieavviklinga i 2022, får ein då likevel ikkje dette dekkja fordi feriepengane var opptente tidlegare enn året før fristdagen. I tillegg vil ein ved fristdag i januar 2023 berre få dekkja feriepengar opptent over 14 månader, i motsetnad til 24 månader dersom fristdagen hadde falt i desember 2022. At ein skal ha dårlegare rett på dekning under lønnsgarantien alt etter når på året fristdagen fell, synast som ein util-sikta verknad av lovendringa som innførte denne grensa i 2014.

Etter dekn. § 9-3 har derimot feriepengar opptent heilt fram til 24 månader før fristdagen fortrinnsrett i konkursbuet, uavhengig av når på året fristdagen er. I dekn. § 9-3 er det òg fastsett ein utvida fortrinnsrett for eldre feriepengekrav, men som likevel har forfallstid mindre enn fire månader før fristdagen.

Lønnskrav forfalle inntil 12 månader før fristdagen

På nokre punkt gjev lønnsgarantiordninga òg betre dekning enn dekn. § 9-3. Etter lønnsgarantiloven § 1 4. ledd nr. 2 kan søkjarar få dekkja lønnskrav som er forfalle i løpet av dei siste 12 månadane før fristdagen, samt renter inntil fristdagen og inndrivingskostnader for slike krav. Dette er ei vesentleg utviding samanlikna med dekn. § 9-3 1. ledd nr. 1, der lønns- eller arbeidsvederlaget ikkje kan ha forfalle meir enn fire månader før fristdagen for å ha fortrinnsrett. For begge regelsetta er det likevel ei grense på at ein maksimalt får dekkja lønn i seks månader, jf. dekn. § 9-3.

Etter dekningsloven § 9-3 2. ledd er det mogleg å få utvida fortrinnsrett utover firemånads-grensa dersom arbeidstakaren utan ugrunna opphald har søkt å inndrive fordringa, men ikkje rukke å skaffe seg utlegg som konkursbuet må respektere.³ Ein vil òg ha fortrinnsrett etter § 9-3 der arbeidstakaren har tatt skritt for å opne konkurs mot arbeidsgjevar etter konkursloven § 63, men ikkje har rukke å setje fram konkursbegjæring. Tilsvarende unntak for å få utvida 12-månads-grensa etter lønnsgarantilova finst ikkje, og dette kan få utslag som verkar urimelege for den einskilde arbeidstakar. Har arbeidstakar til dømes tatt ut forliksklage mot arbeidsgjevar, men fristdagen i ein etterfølgjande konkurs ikkje fell før over eitt år etter kravet har forfalle, får hen likevel ikkje dekkja det under lønnsgarantien.

Slik lønnsgarantiordninga er i dag bør ein som arbeidstakar difor vere varsam med å til dømes godta å få utsett utbetalingar av lønn med lovnader om at ein skal få dei når det går betre i selskapet. Sjølv om

ein tek skritt for å inndrive kravet for til dømes forliksrådet, bør ein òg vere merksam på at det ikkje automatisk inneberer at kravet vil bli dekkja dersom arbeidsgjevar seinare går konkurs.

Eit sikrare alternativ for å få dekning for kravet sitt vil då vere å sende konkursvarsel for å krevje opning av konkurs hjå arbeidsgjevar etter konkursloven § 63. Som arbeidstakar er ein fritteken for innbetaling av rekvirentansvar⁴ og ein kan krevje kostnadane ved konkursbegjæringa dekkja av konkursbuet og over lønnsgarantien. Det er likevel verdt å merke seg at kkl. § 63 føreset at gjelda er "klar", dvs. ikkje bestridt av arbeidsgjevar, for at vilkåra for insolvenspresumsjon skal vere til stades. Det vil heller ikkje opnast konkurs dersom arbeidsgjevar trass konkursvarselet klarar å sannsynleggjere at selskapet ikkje er insolvent.⁵

Ny rutine frå NAV Lønnsgaranti

Framgangsmåten for handsaming av krav under lønnsgarantien er at arbeidstakarane sender sin søknad til bustyrar i konkursbuet til arbeidsgjevar.⁶ Bustyrar handsamar så søknadane og sender si innstilling av krava vidare til NAV Lønnsgaranti. For krav i nye konkursbu som blir sendt frå buet til NAV etter den 01.03.2022, er bustyrarane bedne om å følgje ei ny innsendingsrutine.⁷

NAV Lønnsgaranti opererer i utgangspunktet med eit to-spora system for sakshandsamingstid der enkle krav, som krav på uteståande

2 Jf. Prop. 23 L (2013-2014) s. 3 under pkt. 2.3.

3 Etter dekn. § 5-8 er utlegg stifta tidlegare enn 3 månader før fristdagen utan verknad ovanfor buet.

4 Jf. konkursloven § 67.

5 Jf. konkursloven § 60, jf. § 61.

6 Jf. lønnsgarantiloven § 3, sjå òg Lønnsgarantiforskriften (FOR-1998-10-28-999).

7 NAV sine rettleiingar og rutiner til bustyrarar er offentleg tilgjengeleg på <https://www.nav.no/no/bedrift/oppfolging/permittering-og-omstilling/lonnsgarantiordningen2/informasjon-til-bostyrer> (sist endra 16.09.2022).

Fagartikkel

feriepengar og lønn som er innanfor lønnsgarantiloven § 1 sine grenser, har eit mål om å bli ferdighandsama etter nokre veker. For meir kompliserte krav, som krav på renter eller inndrivingskostnader, kan ein derimot forvente ei sakshandsamingstid på opptil eit år. Bustyrar kunne tidlegare sende inn ein søkjar sine enkle krav til NAV for å bli handsama separat frå, og raskare enn dei meir kompliserte. Den nye rutina gjer derimot at buet må sende inn alle krav tilhøyrande ein søkjar samla, og slik kategorisere alle krava som kompliserte dersom nokre av dei er det.

NAV grunngjev rutineendringa med at ein samla sett vil få ned sakshandsamingstida på lønnsгарantisøknader dersom alle krava til ein søkjar blir handsama samstundes. Med mindre den totale sakshandsamingstida blir vesentleg redusert ved endringa, kan det at arbeidstakarar må vente over eit år på å få utbetalt eit enkelt krav på uteståande lønn fordi ein i tillegg har søkt om renter, vanskeleg fylle lønnsгарантиordninga sitt føremål; å gje arbeidstakarar dekning for sine krav mot arbeidsgjevar i konkurs til mest mogleg rett tid.⁸

Endringsforslag

I utgangspunktet skal lønnsгарантиordninga finansierast frå midlar innhenta frå inntekter arbeidsgjevaravgift, men i praksis blir den finansiert via statsbudsjettet.⁹ Forståeleg nok kan dekninga under lønnsгарантиordninga difor ikkje vere utan grenser, men det kan likevel finnast rom for forbetring av den gjeldande ordninga og tilhøyrande praksis.

Ei mogleg forbetring kan vere å gjere søknadsskjema og rettleiingsskriva frå NAV Lønnsгаранти til søkjarar tilgjengelege på fleire språk

enn norsk og engelsk. NAV og arbeidstakarorganisasjonar kan samstundes vere med på å i større grad spreie informasjon til arbeidstakarar om kva lønnsгарантиordninga eigentleg dekkjer òg i forkant av konkurs. Ein generell lovrevisjon med sikte på forenkling av lønnsгарantiloven og dekl. § 9-3, vil òg kunne vere med på å gjere regelverket meir tilgjengeleg.

Vidare kunne ein fått lovfesta ei plikt for arbeidsgjevar til å opplyse sine arbeidstakarar om moglegheita til å sende konkursvarsel og krevje opning av konkurs etter kkl. § 63 der lønnskrav mv. ikkje blir betalt ved forfall. Slik vil arbeidstakarar hjå mogleg insolvente arbeidsgjevarar kunne sikre seg at krava deira ikkje blir for gamle til å kunne dekkjast under lønnsгарантиen.

Eventuelt kan det innførast unntak frå grensa om at lønnskrav ikkje kan ha vore forfalle i meir en 12 månader før fristdagen der arbeidstakar har gjort tilsvarende skritt mot inndrivning som skildra i dekl. § 9-3 4.ledd. Ein kunne i tillegg vurdert å innføre tilsvarende unntak for feriepengekrav opp- tent tidlegare enn året før fristdagen. Alternativt kunne iverksetjing av rettslege skritt tilsvarende fl. § 14 vere vilkåret for at unntaket skulle komme til bruk, slik som tidlegare foreslått av Jussformidlingen.¹⁰

Eit anna forslag til endring i regelverket er å knytte grensa for oppteningstidspunktet for feriepengar som skal dekkast under lønnsгарантиen til eit spesifikt tal månader før fristdagen, i staden for til kalenderår. Ein vil då kvitte seg med den uheldige verknaden av at ein arbeidstakar i praksis får dekkja feriepengar over ein mindre oppteningsperiode avhengig av når på året fristdagen fell.

Til sist kan NAV Lønnsгаранти vurdere å gå tilbake til rutina der søkjarane sine enkle lønnsгарantikrav blir handsama separat frå dei meir kompliserte. På denne måten vil arbeidstakarane kunne få utbetalt utvilsame krav så snart som mogleg og berre måtte vente på krav som behøver meir inngåande sakshandsaming.

Mari Karoline Mellingen var saks- handsamar i Jussformidlingen i hausten 2017 til hausten 2018. Etter dette arbeide ho eitt semester i Faggruppen til Jussformidlingen som leiar for Rettshjelpgruppen. I dag jobbar ho som advokat i Advokatfirma Mæland & Co AS i Bergen. Der arbeider ho mellom anna med både arbeidsrett og handsaming av konkursbu.

⁸ Jf. Ot.prp.nr. 38 (1997-1997) s. 3 under pkt. 1 og Ot.prp.nr. 9 (2004-2005) s. 23 under pkt. 7.2.

⁹ Jf. lønnsгарantiloven § 2 2. ledd, sjå òg Ot.prp.nr. 9 (2004-2005) s. 24 under pkt. 7.3.

¹⁰ <https://rett24.no/articles/ivaretar-NAV-lønnsгарanti-arbeidstakers-rett-til-lønn> (publisert 28.06.2021).

Boliglånsrente p.t.

3,59%*

Foto: iStock.com/Wipada Wipawin

Vet du hva du har i rente i banken?

Er du klar over hvilken boliglånsrente du har i dag, og hvilken boliglånsrente du kan få ved å benytte deg av medlemsfordelene dine? I Handelsbanken har vi forhandlet renta for deg.

Dine fordeler i Handelsbanken:

- ✓ Gode og konkurransedyktige betingelser
- ✓ En personlig rådgiver
- ✓ Ektefelle/samboer får de samme gode betingelsene

Se alle fordelene på handelsbanken.no/juristforbundet

* Nom. rente 3,59 %. Eff. rente 3,69 %. 2 mill. o/25 år. Terminbeløp kr 10 155. Kostnad kr 1 045 928. Totalkostnad kr 3 045 928. Forutsetter 1. prioritets pant innenfor 75 % av boligens verdi.

**JURIST
FORBUNDET**

Av Helene Græsholt Svalheim, Jussbuss

Den 28. juni sendte justis- og beredskapsdepartementet forslag om å innføre et særskilt grunnlag for utvisning av tredjelandborgere for inngåelse av omgåelsesekteskap på høring. Departementet presiserer at lovforslaget ikke er ment å innebære noen realitetsendring av dagens praksis. Dette er etter Jussbuss' mening kritikkverdig. For at forslaget skal oppfylle sin hensikt, mener vi det er klart at det må en realitetsendring til.

Bakgrunnen for departementets forslag er kritikken Sivilombudet stadig retter mot utlendingsmyndighetenes praktisering av lovverket. Kritikken angår særlig UNEs faste praksis med å automatisk treffe vedtak om utvisning i de sakene hvor det er konstatert omgåelsesekteskap, og derfor nektet oppholdstillatelse. Praksisen er spesielt kritikkverdig i omgåelsesekteskapstilfeller, ettersom utlendingsmyndighetene nekter opphold på bakgrunn av usikre og subjektive vurderinger om utlendingens indre tanker om, og motivasjon for, ekteskapsinngåelsen. Forslaget fra departementet fremstår som et forsøk på å imøtegå denne kritikken.

Jussbuss ser derimot lovforslaget som en utilstrekkelig løsning på et stort rettssikkerhetsproblem.

Etter den foreslåtte hjemmel kan det fattes vedtak om utvisning dersom utlendingen har inngått et omgåelsesekteskap som et «bevisst og grovt forsøk på å skaffe seg urettmessig opphold i riket». Hjemmelen inneholder et særskilt krav til forholdets alvor for at det skal være grunnlag for utvisning på bakgrunn av omgåelsesekteskap. Departementet skriver at hensikten med dette er å tydeliggjøre at det ikke automatisk vil foreligge et

utvisningsgrunnlag i tilfeller hvor forvaltningen mener at hovedformålet med søknad om familieinnvandring har vært å skaffe utlendingen oppholdstillatelse i riket.

Departementet presiserer likevel gjentatte ganger i høringsnotatet at ny lovhjemmel hverken skal føre til flere eller færre utvisninger etter dagens praksis.

En av forutsetningene departementet har for å si dette, er at utlendingsmyndighetene har rapportert at de utvisningsvedtakene som er truffet i nyere praksis, synes å ligge innenfor de forutsetninger som Sivilombudet bygger på.¹ Jussbuss kan derimot, etter våre erfaringer med slike saker, rapportere om det motsatte.

Gjennom vår saksbehandling erfarer Jussbuss den samme automatikken Sivilombudet gjentatte ganger har kritisert. Utlendingsmyndighetene unngår å imøtegå anførsler om at et avslag på søknad om familieinnvandring på grunn av mistanke

om omgåelsesekteskap, ikke i seg selv innebærer at terskelen for å utvise utlendingen er nådd. I vår saksbehandling erfarer vi dette særlig i tilfeller der ekteskapet er atypisk. Vi opplever at utlendingsmyndighetene i slike saker, etter å ha kommet til at ekteskapet er et omgåelsesekteskap og derfor nekter oppholdstillatelse, ikke foretar en egen vurdering av om utvisningsvedtak skal fattes. Utover en kort redegjørelse for at slike forhold kan anses som et brudd på opplysningsplikten, viser ikke UNE til konkrete forhold som kan begrunne et utvisningsvedtak.

Det er betenkelig at det i tilfeller der UNEs avgjørelse er knyttet til vurderingen av en utlendings indre tanker og motivasjon, altså en vurdering det er knyttet stor grad av usikkerhet til, ikke blir tatt en ny og egen vurdering av om utvisningsvilkårene er oppfylt.

Dette virker det som om Justis- og beredskapsdepartementet har vært enig i når de utformet lovforslaget. Men hvis dette er tilfellet, hvorfor påstår de at forslaget ikke er ment å «føre til utvisning i flere eller færre saker om inngåelse av omgåelsesekteskap»? Vi mener at ordlyden «grovt» i lovforslaget legger opp til en realitetsendring av praksis på området, og at det slik vil være en høyere terskel for å kunne treffe vedtak om utvisning enn det har vært etter gjeldende praksis. Ikke bare vil dette sannsynligvis føre til færre utvisninger – det vil tvinge UNE til å foreta grundigere vurderinger. For Jussbuss virker det derfor klart at departementet må ha som formål å legge om praksis for å kunne imøtegå Sivilombudets kritikk på området.

Det er ikke nok å gjøre utlendingsmyndighetene oppmerksomme på gjeldende rett. Det er nødvendig med en realitetsendring.

¹ <https://www.une.no/aktuelt/arkiv/2020/ny-rapport-om-omgaelsesekteskap/>

JURIST 2022 KONGRESS

FORVALTNING

«Politisk press på juridiske beslutninger»

Professor

Sunniva Cristina Bragdø-Ellenes

Universitetet i Agder (UiA)

«På plakaten hos Sivilombudet»

Sivilombud

Hanne Harlem

Sivilombudet

24.–25. november 2022

Clarion Hotel The Hub, Oslo

juristkongress.no

Om utleiers tapsbegrensningsplikt i husleieforhold der leietaker flytter ut før tiden

Av Peder Jøsendal, advokat
i CMS Kluge Advokatfirma AS og
saksbehandler i Jussformidlingen
2016–2017

Se for deg at en du kjenner leier en leilighet med en del skavanker, men ikke så mange at det gir grunnlag for å heve husleiekontrakten. Meldinger til utleier møtes med hissige svar om at manglene er forårsaket av leietakeren, at de er akseptert på visning eller dekket av et «som den er»-forbehold, eller med trusler om utkastelse. Leietakeren får til slutt nok og flytter ut på dagen, og slutter å betale leie. Selv om mange utleiere er seriøse og profesjonelle, gjelder det ikke alle. Min erfaring som saksbehandler i Jussformidlingen var at mange studenter var utsatt for «nedre sjikt» av utleiere, og at denne typen situasjoner var ganske vanlig.

Det alvorlige for utleier i disse tilfellene er at leiebatalingen opphører. Men utleieren må vel finne noen andre som kan flytte inn, og det må vel også komme den utflyttede til gode?

I flere saker har imidlertid Husleietvistutvalget (HTU) kommet til at dersom leietaker flytter ut av leieobjektet i oppsigelsestiden, har utleier krav på betaling av husleie gjennom oppsigelsestiden uten at det skal gjøres fradrag for inntekter utleier kunne hatt ved gjenutleie så lenge oppsigelsestiden varer (HTU-2021-2466, HTU-2022-513 og HTU-2022-710). Begrunnelsen er at «tapsbegrensningsplikten er forbeholdt erstatningsretten» og at «krav på husleie i oppsigelsestiden er et

avtalerettslig krav – ikke et erstatningskrav, og noen tapsbegrensningsplikt vil dermed ikke gjøre seg gjeldende», jf. HTU-2021-2466. Dette tilsier at utleier ikke har noen plikt til å begrense sitt krav mot leietaker før oppsigelsestiden er løpt ut. Tar man begrunnelsen på ordet, vil det samme gjelde for fraflytting før utløp av tidsbestemte avtaler – ved å kreve oppfyllelse av avtalen, kan utleier sikre seg full betaling for hele den gjenstående leieperioden.

Kan dette være riktig?

Retten til å fastholde avtalen og å kreve oppfyllelse er grunnleggende i norsk kontraktsrett, og har satt mange spor i kontraktlovgivningen. Etter kjøpsloven § 23 har kjøperen rett til å «fastholde kjøpet og kreve oppfyllelse» ved forsinket levering fra selger. Tilsvarende gjelder i forbrukerkjøp, jf. forbrukerkjøpsloven § 21. Etter kjøpsloven § 34 kan kjøperen kreve omlevering ved ves-

entlige mangler og retting av andre mangler, som også er utslag av retten til å fastholde avtalen, jf. Hagstrøm, Obligasjonsrett (3. utg. 2021, ved Bruserud, Alvik, Irgens-Jensen og Ørstavik) s. 398. I forbrukerkjøp har forbrukeren i utgangspunktet rett til å velge mellom retting og omlevering, jf. forbrukerkjøpsloven § 29. Selgeren har på sin side rett til å «fastholde kjøpet og kreve at kjøperen betaler kjøpesummen» etter kjøpsloven § 52, og rett til å kreve kjøperens medvirkning til kjøpet etter § 53. Det samme gjelder i forbrukerkjøp, jf. forbrukerkjøpsloven §§ 44 og 40.

Det er likevel slik at retten til å kreve oppfyllelse ikke følger automatisk av at det er inngått en avtale, jf. Hagstrøm, Obligasjonsrett (2021) s. 394 fotnote 706. Den nokså enkle og symmetriske reguleringen i kjøpslovene finner vi stort sett ikke igjen i annen kontraktlovgivning.

Etter håndverkertjenesteloven § 14 kan forbrukeren «fastholde avtalen og kreve at tjenesteyteren utfører tjenesten» dersom håndverkeren er forsinket. Noen tilsvarende rett følger ikke av bustadoppføringsloven, som ved forsinkelse hos entreprenøren gir forbrukeren rett til betalingstilbakehold, dagmulkt, erstatning og heving ved vesentlig forsinkelse. I mangelstilfellene kan forbrukeren holde tilbake betaling, kreve retting, prisavslag og erstatning, og heve ved vesentlige mangler, jf. håndverkertjenesteloven § 21 og bustadoppføringsloven § 29.

For håndverkeren og entreprenøren utløser manglende betaling

fra forbrukeren rett til å stanse arbeidet, til å heve kontrakten, krav på erstatning, og for håndverkeren også en rett til å holde tilbake og selge tingen arbeidet gjelder, jf. håndverkertjenesteloven § 41 og bustadoppføringslova § 55. Hvis håndverkeren eller entreprenøren hever kontrakten, skal forbrukerens betalingsplikt beregnes som om forbrukeren hadde avbestilt på hevingstidspunktet, jf. håndverkertjenesteloven § 44 og bustadoppføringsloven § 58.

Husleieloven er også annerledes strukturert enn kjøpslovene. Leietaker kan «fastholde avtalen og

kreve oppfyllelse» ved forsinkelse etter § 2-9. Utleiers forsinkelse utløser også krav på leiereduksjon, erstatning, og kan også gi hevingsgrunn. Ved mangel har leietaker krav på retting, prisavslag, erstatning og i ytterste fall heving.

På utleierens hånd ser vi imidlertid færre spor av retten til å fastholde kontrakten i streng forstand. Utleieren har krav på erstatning dersom leietaker ikke oppfyller oppførselskravene som følger av husleieloven §§ 5-1 til 5-6. Tilsvarende har utleier krav på erstatning dersom leietaker flytter ut for sent, jf. §§ 10-2 og 10-3. Utleier har også rett

til å heve leiekontrakten ved vesentlig mislighold fra leietaker, som inkluderer betalingsmislighold, jf. § 9-9, og har også da krav på erstatning.

Husleielovens system ser altså ut til å være at utleieren i hovedsak er henvist til å fastholde kontraktens *økonomiske realitet* gjennom å kreve erstatning.

Situasjonen hvor leietaker flytter ut for tidlig, er ikke regulert i husleieloven. Dette er motsatt av situasjonen hvor utleier ikke stiller leieobjektet til leietakers disposisjon til rett tid, hvor leietaker som nevnt har en lovfestet rett til å kreve opp- ►

fyllelse etter § 2-9. Det første spørsmålet blir da om husleieloven på dette punkt skal suppleres av ulovfestet kontraktsrett. Det andre spørsmålet er hva dette innebærer. Det er prinsipielt noe annet å supplere loven med ulovfestet rett enn det er f.eks. å utfylle en kontrakt med deklarasjonslovgivning eller ulovfestet rett. Som det fremgår av gjennomgangen av kjøpsloven, forbrukerkjøpsloven, håndverkertjenesteloven og bustadoppføringsloven ovenfor, er det heller ikke slik at innholdet i retten til å fastholde avtalen er lik på tvers av lovgivningen, slik at det også blir uklart hvilken regel man eventuelt skal supplere husleieloven med. Disse spørsmålene berøres ikke av HTU i avgjørelsene nevnt tidligere.

Skillet mellom avtalekrav og erstatningskrav er nemlig *ikke* avgjørende for når utleiers tapsbegrensningsplikt inntre i den alminnelige ulovfestede kontraktsretten. Utgangspunktet er at «det må foreligge et aktuelt eller antasipert mislighold, og at kreditor kjente eller burde kjenne til dette», og at «det ikke kan stilles et absolutt krav om mislighold», for at tapsbegrensningsplikten skal inntre, jf. Hagstrøm (2021) s. 611-612.

Om forholdet mellom retten til naturaloppfyllelse og tapsbegrensningsplikten, fremholder Hagstrøm videre på side 612: «Tapsbegrensningsplikten kan imidlertid bli suspendert av reglene om retten til naturaloppfyllelse, altså i kjøp retten til å fastholde kjøpet i medhold av kjøpsloven § 23. Det er en problemstilling som meget lenge har vært kjent i Norge, og som under kjøpsloven (1907) ble løst i Rt. 1954 s. 482. Dommens resultat er uttrykkelig forutsatt opprettholdt i den norske kjøpslovsproposisjonen i kommentarene til § 68 (Ot.prp. nr. 80 (1986-87) s. 127). I 1954-dommen uttalte Høyesterett, at: «det må antas å følge av alminnelige kontraktsmessige synsmåter at en kjø-

per så langt råd er, i alminnelighet bør søke å motvirke de økonomiske følger av at et salg strander, og at denne hans plikt oppstår når han blir klar over at selgeren ikke vil eller ikke kan levere etter kontrakten» (s. 484)».

Dette tilsier at tapsbegrensningsplikten inntre når en kontraktspart blir klar over at sin motpart har misligholdt eller vil komme til å gjøre det, uavhengig av hvilken beføyelse som deretter gjøres gjeldende.

Tapsbegrensningsplikten bygger på hensynet til rettferdige og rimelige løsninger, og har også som formål å motvirke sløsing, jf. Hagstrøm (2021) s. 609. Høyesterett har også lagt til grunn at lojalitetsplikten i kontraktsforhold er med på å danne grunnlaget for tapsbegrensningsplikten, jf. Rt. 2002 s. 173, på s. 179. Disse hensynene tilsier også klart at tapsbegrensningsplikten gjelder i alle misligholdssituasjoner, uavhengig av hvilket kontraktsbruddkrav den ikke-misligholdende parten velger å gjøre gjeldende.

Gjennomgangen så langt viser at det er kunstig å trekke et så skarpt skille mellom avtalekrav og erstatningskrav som HTU har gjort i de nevnte avgjørelsene. At selve rubrieringen av kravet som det ene eller det andre skulle være avgjørende for rekkevidden av tapsbegrensningsplikten, minner om begrepsjuss. Krav på naturaloppfyllelse og krav på erstatning i tilfeller av førtidig fraflytting er *misligholdsansjoner* eller *kontraktsbruddkrav*, som *utløses ved mislighold*. På samme tidspunkt som kontraktsbruddkravet utløses, inntre en plikt for utleier til å «motvirke de økonomiske følger» av at misligholdet, for å si det med Høyesterett. For utleierens del tilsier dette at det er den førtidige utflyttingen kombinert med manglende leieinnbetaling som utløser tapsbegrensningsplikten, ikke at utleieren eventuelt velger å kreve erstatning.

Med det resultat HTU her har lagt til grunn, vil kravene til utleier øke i takt med hvor alvorlig hans situasjon er. Når leietakers mislighold er så alvorlig at utleier velger å heve kontrakten, må han begrense tapet sitt – men ikke før. Det legger i tilfelle opp til en slags belønning av leietakeren som oppfører seg verst.

Også symmetrihensyn taler for en tapsbegrensningsplikt for utleier ved førtidig fraflytting. Det forventes at leietaker begrenser sitt tap, og sitt krav mot utleier, når hun eller han står husløs som følge av utleiers forsinkelse. Det er da ikke urimelig å vente at utleier bestreber seg på å fylle et førtidig fraflyttet leieobjekt på nytt så snart som råd. Dette er også best i tråd med den lojalitetsplikten Høyesterett bygger på i Rt. 2002 s. 173.

Når leietaker flytter ut av leiligheten på dagen og samtidig slutter å betale leie, er det klart at leieforholdet er oppgitt etter husleieloven § 10-2 første ledd. Dette medfører at utleier «igjen straks kan disponere over det», jf. § 10-2 første ledd siste setning. Som gjennomgangen så langt har vist, må utleiers krav mot leietaker i slike situasjoner reduseres med den leieinntekt som er eller burde vært inntjent fra utleier igjen disponerer over leieobjektet. Hvilke krav man kan stille til utleier, vil selvsagt variere konkret i den enkelte sak – men utgangspunktet er klart. Borgarting lagmannsretts dom og kjennelse 7. juni 2021 (LB-2020-91903), som rett nok gjaldt leie av et restaurantlokale, viser at særlig på populære plasser i store byer regner domstolene med at det går kort tid fra leieobjekter kan disponeres av utleier til de ventes å være utleid på nytt. For studenter i de store studiebyene, hvor hybler er mangelvare, kan dette ha mye å si.

Foto: iStock.com/blyjak

20 % rabatt hos Bull Ski & Kajak

Bull Ski & Kajak har en veldig enkel forretningsstrategi. I deres butikker skal du kun finne produkter de kan anbefale fordi de har testet det selv. Få varegrupper, som ski, klær, sykkel og løp, og ekstremt aktive ansatte gjør dette mulig.

I Bull Ski & Kajakks nettbutikk får alle Juristforbundets medlemmer 20 % rabatt på hele varesortimentet. Noen varegrupper er unntatt – se nettsiden for mer informasjon.

juristforbundet.no/medlemsrabatter

JURIST
FORBUNDET

På overtid med revisjon av husleieloven

Av Carl Fredrik Nyberget, tidligere saksbehandler i Jussformidlingen

Studenter som leietakere

Nok et år, nok en studiestart. Nye studenter har invadert storbyene over hele landet, med en iver for et spennende studieløp. I den forbindelse er det særlig én ting som absolutt måtte være på plass, og det er et sted å bo.

Det klare flertallet blant studenter er unge mennesker som har liten til ingen kunnskap om leiemarkedet og leieavtaler. Dette gjør dem til en sårbar gruppe i møte med utleiere med lang erfaring, som på sin side vet å gardere seg mot juridiske problemer.

Grunnet husleielovens ufravikelighet, jf. husleieloven § 1-2, er den essensiell for utformingen av alle leieavtaler. Dersom man gjør et enkelt søk på nettet etter maler for leieavtaler, og sammenligner malene med kapitlene i husleieloven, ser man at husleieloven gir stor inspirasjon til avtalenes struktur og innhold. Dette gjør det nødvendig at husleieloven tilbyr et tilstrekkelig vern til studentene. Ikke bare ved å være formulert på en måte som gjør loven til et enkelt verktøy for leietakeren å bruke, men også inneholde bestemmelser som er relevante for deres livssituasjon. I det følgende vil jeg kommentere det jeg mener er sentrale problemstillinger for studenter som leietakere: (1) Å leie bolig usett, og (2) oppsigelsesadgangen.

En bolig usett er en bolig med risiko
Blant studenter finner man leieforhold som har oppstått uten at lei-

etakeren har vært på visning i forkant. Dette har blitt gjort et poeng av fra Forbrukerrådet opptil flere ganger, og må tas på alvor. Hele 2/3 av andelen studenter tar sjansen på å leie bolig usett.¹ Disse risikerer å inngå en leieavtale for et sted som har alvorlige juridiske mangler. I en artikkel av NRK fra 2021 forteller den nye studenten Arthur om hvordan han skal flytte fra Førde til Kristiansand, og at avstanden mellom hjemstedet og Kristiansand er årsaken til at han tar risikoen med å ikke dra på visning.²

Noen ville kanskje si at dette er uansvarlig å unnlate å gjøre, men det ville være å forhaste seg. Det kan enkelt tenkes at en student ikke har anledning til å gjennomføre reisen av økonomiske grunner. Å dukke opp på visning er ingen garanti for at utleier velger å leie ut til nettopp

deg, slik at kostnaden kan være forgyves. En annen grunn kan være det at det ikke er mulig grunnet datoer for visning som kolliderer med andre viktige avtaler. Uansett er det forståelig hvorfor mange ikke deltar på visning, og at man velger å leie usett.

Og alternativene deres er ikke nødvendigvis gode. Dersom man velger å takke nei til et eventuelt tilbud i påvente av svar fra andre utleiere, står studenten overfor en enorm risiko. Det knives studenter imellom om bosteder hvert eneste år. Konkurransen er ikke kun mellom nye studenter, men også studenter som stadig flytter under studietiden deres.

Grunnet omfanget av de som leier bolig usett, og den store risikoen de tar i å gjøre dette, burde husleieloven eksplisitt regulere slike tilfeller. Til dette ligger kjernen i opplysningsplikten til utleier. Når det ikke lar seg gjøre med visning, bør det stilles strengere krav til å opplyse om husrommets tilstand ved avtaleinngåelsen. Dette vil kunne senke terskelen for hevingsadgangen til leietakeren.

Smutthullet ved oppsigelsesadgangen

Selv om husleieloven skiller mellom tidsbestemte- og tidsubestemte leieavtaler, skaper den ikke et godt nok vern for leietakere som er avhengige av fleksibilitet for når de ønsker å si opp avtalen. Studenter er i en livssituasjon hvor mye kan endre seg på ett år eller ett semester, som f.eks. å skifte studieretning eller å dra på utveksling.

Husleieloven gir som hovedregel ikke adgang til å inngå tidsbestemte

1 https://www.nrk.no/norge/arthur_18_-er-en-av-mange-studenter-som-leier-bolig-usett_-_man-kan-jo-enkelt-manipulere-bilder-1.15574251

2 Ibid.

avtaler for kortere tid enn tre år, med unntak når utleier bor i samme hus – da kan man avtale for minimum ett år.³ Likevel ser man altfor ofte at utleiere får leietakerne til å signere tidsubestemte avtaler, hvor det gjelder tre måneders oppsigelse, men det er kun mulig å si opp avtalen innenfor en bestemt tid på året.

Eksempel her er et leieforhold som starter i august. Dersom vi følger ordlyden til loven om tre måneders oppsigelsestid for et tidsubestemt leieforhold, vil leietakeren kunne si opp avtalen allerede samme måned. Siste betaling av leie vil derfor være for november.

Her kommer leieavtalen inn i bildet. Utleieren fører inn en klausul der det står at oppsigelse kun kan fremmes i april. Med tre måneders oppsigelsestid betyr det at siste måned for betaling er juli. På denne måten har utleier sikret seg at leietakeren betaler for et helt år, selv om det på papiret er angitt for å være en

tidsubestemt avtale. Ved siden av bare det å binde leietakeren for et helt år, vil avtalen i prinsippet forplikte leietakeren til enda et år med leie dersom det ikke blir fremmet oppsigelse innenfor den angitte måneden.

Så hvordan er dette mulig? Husleieloven § 1-2 gjør det klart at det ikke er lov til å avtale vilkår som er «mindre gunstige for leieren», som innebærer at husleieloven gir leietakeren et minimumsvern. Noen vil si at klausuler som dette opprettholder et balansert partsforhold, ettersom utleieren også vil være avskåret fra å si opp leieavtalen utenfor den avtalte tiden på året. Jeg er imidlertid ikke enig i denne tilnærmingen hva angår studenter, nettopp av hensyn til studenters behov for fleksibilitet som nevnt ovenfor. Utleier har alt å tjene på dette, og studenten alt å tape.

Denne illusjonen av en tidsubestemt avtale kan enkelt bli formulert som hva den egentlig er: en tidsbestemt leieavtale på ett år som kan fornyes. Det er ikke noe annet enn

en sleip måte å omgå lovens regler på. Jeg oppfordrer derfor lovgiver til å oppdatere kapittel 9 i husleieloven, og forby slike klausuler i leieavtaler.

På overtid med revisjon

Dette temaet er ikke nytt, og som leseren kan se er problemstillingene heller ikke bagateller. Husleieloven begynner å nærme seg tretti år gammel, og det er tydelig på dens innhold. Selv om den har vært gjenstand for noen endringer i ettertid av sin vedtakelse, bærer loven preg av å ikke forstå at leietakere er bestående av et mangfold med ulike behov. I ordene til Inger Lise Blyverket, direktør i Forbrukerrådet, haster det med ny husleielov.⁴ Forbrukerrådet er klar om at de ønsker en totalrevisjon. Jeg for min del kan ikke være mer enig i dette, og ønsker med denne teksten å minne om at studenten ikke må bli glemt i prosessen.

3 Husleieloven § 9-2

4 <https://www.nrk.no/ytring/det-haster-med-ny-husleielov-1.16062988>

Arbeidslivet

Råd og bistand fra Juristforbundets eksperter

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25

E-post: advokat@juristforbundet.no

You'll never walk alone – streik og fagforeningenes forhandlingsposisjon

Ragnhild Bø Raugland,
advokat i Juristforbundet

Vi har den siste tiden gjentatte ganger fått erfare hvordan streiker rammer samfunnet vårt. I kjølvannet av arbeidskonfliktene, har det dukket opp spørsmål om det er for lett å streike, og om myndigheten skal ha adgang til å gripe inn å avslutte en streik ved tvungen lønnsnemnd. Enkelte har også hevdet at streikeretten er noe som henger igjen fra tidligere tider hvor det var større behov for fagforeningene til å ta i bruk kampmidler i bruk for å fronte sine saker, og at dagens streikerett har gått ut på dato. Motforestillinger mot å bruke kampmidler, gjelder også internt i organisasjonene, ved at ikke alle medlemmene er like begeistret for å stå på barrikadene i en streikesituasjon.

Fagforeninger, streikeretten og demokratiet

Streikeretten henger sammen med samfunnsoppbyggingen. Vårt demo-

kratiske samfunn bygger på den nordiske modellen. Modellen skal bidra til en god utvikling av velferdssamfunnet. For arbeidslivets del innebærer modellen at staten og arbeidslivets parter samarbeider sentralt for å håndtere interessemotsetninger, behandle samfunnspolitiske spørsmål og gjennom samhandling finne løsninger som ivaretar felleskapet. Staten inviterer partene i arbeidslivet inn i statlige beslutningsprosesser, med mulighet for medbestemmelse og påvirkningsmulighet i viktige saker. Fundamentet i denne tredelte maktbalansen er tillit, og at partene internt har fordeler av å samarbeide.

Styrkeforholdet mellom partene er ujevnt. For å styrke fagforeningenes posisjon ved lønnsdannelse og inngåelse av tariffavtaler har fagforeningene en lovfestet streikerett.

På Lovdata finnes følgende forord til lov om arbeidstvister:

«Sentralt i arbeidsretten står tariffavtalenes avtalerettslige natur og partenes likeverd, samt foreningsfriheten og adgangen til å benytte seg av arbeidskamp. Ønsket om og behovet for minnelige løsninger fremfor streik og lockout står samtidig sterkt. Lovens

kapittel 3 legger derfor føringer for meklingsprosessen ved interessetvister, det vil si tvister som oppstår i forbindelse med opprettelse eller reforhandling av tariffavtaler. Målet er smidige og rolige forhandlinger, uten å legge unødige hindre på partenes organisasjon- og handlingsfrihet»

Finner ikke partene frem til en forhandlingsløsning, vil mekling og streik være alternativet. Målet med en streik vil være å ramme arbeidsgiver, men en streik rammer ofte flere og kan få store samfunnsmessige konsekvenser avhengig av yrkesgruppen, som streik blant flyvere, leger eller lærere. Selv om partene forsøker å verne uskyldige tredjeparter, er dette ofte unngåelig, og en innberegnet del av streik som kampmiddel.

«Alle vil ha høyere lønn, men ingen vil streike»

For å sikre makt bak streiketruelsen, er organisasjonene avhengig av medlemmenes oppslutning. Tariffretten er bygget opp slik at en ikke kun kan være «medvindsupporter», og det er derfor ikke slik at det enkelte medlem kan velge å ikke slutte opp om streiken. Som medlem er en pliktig til å følge organisasjonens

beslutninger om streikeuttak og stille lojalt opp om disse.

Internt i organisasjonen bør uro og erfaringer fra en streik oppsummeres og gjennomgås, med sikte på å ivareta medlemmer på en best mulig måte. De fleste medlemmene vil unngå å streike. De liker jobbene sine og streiker kun fordi det er det virkemiddelet en har for å få frem alvoret i forhandlingssituasjonen. Organisasjonsmessig er det derfor ofte slik at «alle vil ha høyere lønn, men få er villig til å streike for den.»

Tvungen lønnsnemnd

Staten kan gripe inn i en arbeidskamp og henvise konflikten til behandling i Rikslønnsnemnda. Dette innebærer at streiken avlyses med forbud mot videre arbeidsnedleggelse. I hvilke tilfeller staten kan gjøre inngrep i streikeretten, følger av EMK art. 11, 2. Av denne fremgår det at staten kun kan gripe inn i streikeretten dersom det skjer ved lov. Grunnlaget må være begrunnet med at det er nødvendig i et demokratisk samfunn for å beskytte andres rettigheter og frihet, eller for å beskytte offentlige interesser, helse eller moral i samfunnet. Dette er skjønsmessige vurderingselementer. Det må imidlertid i vårt forhandlings-system kunne legges til grunn at ikke ethvert samfunnsmessig press kan føre til at staten griper inn ved bruk av tvungen lønnsnemnd.

For å gripe inn, må staten i hvert enkelt tilfelle vedta en lov eller en provisorisk anordning, som normalt får virkning umiddelbart. Det er lovgivers oppgave å avgjøre om det er strengt nødvendig å gå til det alvorlige skritt å innføre en tvungen lønnsnemnd. Alvorlighetsgraden vil kunne variere ut fra lovgivers politiske motivasjon. I den nylige avsluttede lærerstreiken henviste regjeringen i sin begrunnelse til at hensynet til elevenes psykiske helse var tungt vektlagt, og at streiken av den grunn kunne få alvorlige samfunnsmessige konsekvenser for barn og unge. Lærerorganisasjonen har reagert på avgjørelse om bruk av tvungen

Illustrasjon: Colourbox.com

lønnsnemnd. De frykter blant annet at de kan bli møtt med denne begrunnelsen også i senere arbeidskamper, og at de i realiteten har en svekket streikerett.

Streik som sikkerhetsventil

Tradisjonelt har fagforeningene i Norge vært løsningsorienterte og tilbakeholdne med å bruke kampmidler. En streik kan skape samfunnsmessige utfordringer, og den kan slå tilbake på organisasjonen. Muligheten for å benytte streik som kampmiddel må likevel være der, for å ivareta dynamikken mellom partene i arbeidslivet. Dette igjen bidrar til å sikre organisasjonenes påvirkningsmulighet, derav en dynamikk i samfunnsutviklingen.

Ut fra vår samfunnsmessige modell bør regjeringen på prinsipielt grunnlag være tilbakeholdne med å gripe inn i en arbeidskamp. Årsaken til dette er at partene, så langt det lar seg gjøre, på sikt er best tjent med å ordne opp seg imellom, i tråd med det etablerte forhandlingssystemet. Dersom myndighetene oftere og oftere griper inn i lovlige streiker, vil det bidra til å svekke tilliten mellom partene, og funda-

mentet for den nordiske modellen vil i ytterste grad svekkes.

Art 11. Freedom of assembly and association

1. Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and to freedom of association with others, including the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.
2. No restrictions shall be placed on the exercise of these rights other than such as are prescribed by law and are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals or for the protection of the rights and freedoms of others. This article shall not prevent the imposition of lawful restrictions on the exercise of these rights by members of the armed forces, of the police or of the administration of the State.

Nytt om navn

Ansettelses og utnevnelser

Amanda Einstabland, Advokatfirmaet Grindstad & Co. ANS, Advokatfullmektig
Andreas Søren Høiby, Rogaland fylkeskommune, Advokat
Anna C. Ch. Bjerkkan, Hovedorganisasjonen Virke, Advokatfullmektig
Anne C. W. Opheim, Helse Sør-Øst – Akershus universitetssykehus HF, Spesialrådgiver – HR
Anne Marie Slettebø, Norsk Hydro ASA, Senior Legal Counsel
Anne-Mari Rustan Aas, Færder kommune, Advokatfullmektig
Ashy Pervaiz, Oslo kommune – Bystyrets sekretariat, Utvalgsssekretær
Asta Ellingsen Stenhagen, Morrow Batteries AS, Head of Legal and Compliance
Birthe Aspehaug Buset, Sivilombudet, Avdelingsjef
Camilla Iselin Kvamsdal, Kriminalomsorgen Region Vest – Bergen fengsel, Rådgiver
Caroline Salberg Rødfoss, Nes kommune, Akershus, Kommunalsjef
Cecilie Ingjerd Karlson, Stortinget – Konstitusjonell avdeling, Spesialrådgiver
Cecilie Wille Søvik, NHO GENEØ, Direktør
Christel L. Søreide, Advokatfirmaet Wiersholm AS, Oslo, Partner
Christiane Johnstad, Skatteetaten Brukerdialog Bergen, Seniorskattejurist
Christina Louise Rygvik, Alta kommune, Jurist
Daniel Antonsson, Arntzen de Besche Advokatfirma AS – Oslo, Advokatfullmektig
Daniel-André Hansen, Advokatfirmaet Thommessen AS, Bergen, Advokatfullmektig
Eli Reberg Nessimo, Trøndelag statsadvokatembeter, Statsadvokat
Elisabeth Fiksdal, Longyearbyen lokalstyre, Juridisk rådgiver
Elisabeth Hammer Sæten, Politidirektoratet (POD), Seniorrådgiver
Erik Hoff Sandsvaag, Advokatfirmaet Wiersholm AS, Oslo, Advokatfullmektig
Erle Katrine Sivertsen, Advokatfirmaet Thommessen AS, Oslo, Advokatfullmektig/associate
Erlend Enqvist-Jensen, Oslo politidistrikt – FKE – Felles Kriminalenhet, Politiaadvokat 2
Fernanda Cuadra Bølgren, Skatteetaten Innsats Oslo Skattekvartalet, Rådgiver
Finn-Øyvind H. Langfjell, Holmestrand kommune, Kommunalsjef
Gina Øystese, Sør-Vest politidistrikt – Sandnes, Politifullmektig
Grete-Marie Varhaug, Arntzen de Besche Advokatfirma AS – Stavanger, Advokatfullmektig
Gøril Pedersen, Statped – Hovedkontor Oslo, Avdelingsleder HR og juridisk

Hannah Rachel Cowan, Codex Advokat Oslo AS, Advokat
Hanne Børing, Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), Sekretariatsmedarbeider
Hanne Caroline Nilsen, Aker Asset Management AS, Legal Director
Hege Marie Hauge, Utlendingsnemnda (UNE), HR-leder
Helene Jesnes, Politidirektoratet (POD), Seniorrådgiver
Helge Hammerslund Skåland, Oslo politidistrikt – ENS – Enhet sentrum, Politiaadvokat
Henrik Liane Håkensen, Sweco Norge AS, Porsgrunn, Seniorrådgiver, offentlige anskaffelser
Herman Bjørnes Thevik, Ernst & Young Advokatfirma AS, Oslo, Advokatfullmektig
Håkon Lindberg, KPMG Law Advokatfirma AS – Oslo, Manager
Inger Johanne Demetriades Heggdal, Advokatfirmaet Molteberg Nilsen AS, Advokatfullmektig
Inger Olise Skarvøy, Økonomiforbundet, Advokat
Ingrid Birgitte Lund, Skatteetaten Skattedirektoratet Oslo, Seniorskattejurist
Iren Meli Lundby, Norsk kommunalteknisk forening (NKF), Seniorrådgiver
Isabelle Sebak Kleppe, Nets Branch Norway, Advokat
Jagroshan Singh, Forsvarets logistikkorganisasjon, Strategiske anskaffelser (FLO SA), Sandvika, Kaptein/anskaffelsesleder
Jakob Bentsen, Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (Helseklage), Bergen, Seniorrådgiver/advokat
Jennifer Christiana Teresé Parmlind, Advokatfirmaet Wiersholm AS, Oslo, Advokatfullmektig
Jenny Therese Eikeland, Arbeidstilsynet – Arbeidslivskriminalitet, avd Lillestrøm, Inspektør
Johanne Grov Eilertsen, Ås kommune, Juridisk ansvarlig/rådgiver
Johannes Dalen Giske, EFTA – European Free Trade Association, Trainee
Johnny Høllerren, Advokat Tor Inge Borgersen AS, Advokat
Josefine Holmedahl Rødin, EFTA – European Free Trade Association, Trainee
Joseph Vasquez, EFTA Sekretariat, Officer
Julie Olsen Hille, Kvale Advokatfirma DA, Avd Tromsø, Advokatfullmektig
Juni Solbrække, Utenriksdepartementet, Aspirant
Kaja Frimann Stephensen, Oslo politidistrikt – ENØ – Enhet Øst, Politiaadvokat
Kanwal Arzoo Suleman, Advokatfirmaet Lippstad AS, Advokat
Katrine Bjørndalen, Oslo politidistrikt, Politifullmektig

Kjetil Baldersheim, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS, Kristiansand, Advokat/Senior Manager
Knut-Aleksander Hymer, Øst Politidistrikt – Felles enhet for påtale – Øko-miljø avsnittet, Seksjonsleder/politiinspektør
Kristin Elise Sørensen, Finnmark politidistrikt – Alta lensmannskontor, Saksbehandler/jurist
Kristin Trøen, Skatteetaten Innkreving Trondheim, Seniorskattejurist
Kurt Elvevoll, Arntzen de Besche Advokatfirma AS – Stavanger, Advokat/partner
Lena Røst Tønning, DNB Livsforsikring AS – Trondheim, Fagkonsulent/jurist
Lene Brandt Knutsen, Forsvarsmateriell, Seniorrådgiver
Lidia Puka-Kjode, Norce Norwegian Research Centre AS, Senior juridisk rådgiver/advokat
Line Coll, Datatilsynet, Direktør
Lisbeth Ingeborg Holst Bremstad, Skatteetaten Brukerdialog Oslo Helsfyr, Seniorskattejurist
Liv Ingunn Farestveit, Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (Helseklage), Bergen, Seniorrådgiver
Magnhild Eggen, Økokrim, Spesialetterforsker
Margrete Arnesen, Helse Sør-Øst – Vestre Viken HF – Sykehuset Blakstad, Lege
Margrethe Jorstad, B2 Holding ASA, Advokat
Maria Green Simonsen, Skatteetaten Brukerdialog Kristiansund, Seniorskattejurist
Marianne Pedersen, Finans Norge, Advokat
Marita Weierud, Kvaale, KPMG Law Advokatfirma AS – Sandefjord, Advokat/Senior Manager
Martine Lange Sætre, Statens vegvesen – Divisjon Utbygging – Molde, Rådgiver
Mona Bartnes Fardal, Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Innlandet, Fylkesnemndsleder
Monica Auberger, Den norske legeforening, Spesialrådgiver
Morten Rustad, Oslo politidistrikt, Politiaadvokat 2
Nadia Ullah, Forbrukertilsynet – Porsgrunn, Juridisk rådgiver
Oda Christensen Tange, Oslo politidistrikt – FUF – Felles enhet for utlending og forvaltning, Politifullmektig
Oguz Kalayci, Advokatfirmaet Føyen AS, Advokatfullmektig
Oscar Røseth Lindbäck, Advokatfirmaet Schjødt AS, Oslo, Advokatfullmektig/Associate
Peder Jøsendal, CMS Kluge Advokatfirma AS, Avd Oslo, Advokat
Petter Svensson, Mazars Legal Advokater AS, Advokatfullmektig
Ragnhild Mangseth, Claims Link AS, Advokatfullmektig
Randi Marie Omdal, Helse Vest RHF, jurist/seniorrådgiver
Rebecca Bjaalid Slettebø, Skatteetaten Brukerdialog Bø i Telemark, Skattejurist

Regine Hoseth Mikkelsen, Arntzen de Besche Advokatfirma AS – Trondheim, Advokatfullmektig

Signe Fridén Melhus, Gatejuristen Trondheim, Jurist

Sigrid Andersen Cabot, Haugaland og Sunnhordland tingrett, Tingrettsdommer

Silje B. F. Katralen, Øst politidistrikt – Lillestrøm – Felles enhet for utlending og forvaltning, Juridisk rådgiver

Silje Christine Bugge, Ework Group Norway AS, Legal Counsel

Sondre Aasen Aukland, Advokatfirmaet Wiersholm AS, Oslo, Senior Associate

Steinar Dahle, Head Energy AS, Jurist

Stig Degvold-Jonstad, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Seniorrådgiver

Terje Nordal, Skatteetaten Informasjonsforvaltning Haugaland, Seniorrådgiver

Therese Robertsen Almaas, Spordrift AS, Anskaffelsesrådgiver

Thomas David Hvammen-Nicholson, Brandt AS, Advokat/partner

Tim Marius Vågstøl, NAV Lindås, Rådgjevar

Tine Elisabeth Berg Strandenæs, Sandefjord kommune, Rådgiver

Tobias Oseberg-Feen, Skatteetaten Brukerdialog Sandefjord, Skattejurist

Tone Elisabeth Jørgensen Ulve, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Rådgiver

Torbjørn Nervik, Advokatene Lea, Haavik, Helland & Falkeid, Advokat

Tore Øydne, Sørlandsadvokatene DA, Partner

Torje Imøy, Nordland politidistrikt – Bodø, Politiadvokat

Trond Rakkestad, Den norske kirke – Kirkerådet, Juridisk avdeling, Seniorrådgiver

Urd Cecilie M. Deglum, Oslo kommune – Oslo Origo, Spesialrådgiver/jurist

Victoria Sakshaug Wheeler, Helse Midt-Norge – Helse Nord-Trøndelag HF, Jurist/ Helserett- og personvernrådgiver

Yngvild Fløgstad, Sopra Steria AS, Complianceansvarlig

Nye medlemmer i Juristforbundet

Anne-Therese Korsmoe-Knudsen, Øygarden kommune, Advokatfullmektig

Stine Lundevall, Advokatfirmaet BAX AS, Advokat

André Kvistad Alme, Oslo politidistrikt – FSR – Felles enhet for sivil rettspleie, Namsfullmektig/førstekonsulent

Anniken Ulstad Grindflaten, Husleietvistutvalget – Trondheim, Saksleder/rådgiver

Anne-Lene Åvanger Hødnebo, Oslo tingrett, Tingrettsdommer

Callan Ramewal Devi, SIKT – kunnskapssektorens tjenesteleverandør, Avd Bergen, Juridisk rådgiver/personvernrådgiver

Elin Inderjīt Sarai, Norges Handelshøyskole, Førsteamanuensis/PhD rettsvitenskap

Hans Frode Kielland Asmyhr, Norges Sjømatråd AS, Global Marketing PR Manager

Linn Gulaker Gussner, Statens vegvesen – Divisjon Fellesfunksjoner Drammen, Seniorrådgiver

Silje Johnsen, Norges Automobil Forbund (NAF), Juridisk konsulent

Torill Varberg, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Studentombud/seniorrådgiver

Veronica Brubakk Filtvedt-Angell, Stiftelsen Kirkens Bymisjon – Rettshjelpsentralen, Jurist

Anders Lorentz Münter, Inventura AS, Oslo, Manager

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Agnieszka Maria Szuba, Universitetet i Oslo

Anne Alicia Fjelstad, Universitetet i Oslo

Arianit Hamiti, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer

Asra Mohammadi, Universitetet i Agder

Aurora Kolberg, Universitetet i Stavanger

Bashar Basrawi Alahmed, Universitetet i Agder

Benedikte Elise Hagerup Rosvoll, Universitetet i Oslo

Cecilia Michaela Frances Erstad, Universitetet i Agder

Celina Desire Stokke, Høgskolen i Molde

Celinda Desiree Gottschalck, Universitetet i Agder

Daniel Alexander Miles, Universitetet i Stavanger

Edel Laland Stangeland, Universitetet i Bergen

Eirik Tolaas, Høgskolen i Innlandet

– Lillehammer

Elias Eliassen, Høgskolen i Innlandet

Elin Kaurstad, Universitetet i Oslo

Elina Panea Berg, Universitetet i Oslo

Eline Johnsrud, Universitetet i Oslo

Ema Dautbegovic, Universitetet i Stavanger

Frida Tverli Jøldal, Universitetet i Oslo

Georgeta Calarasanu, Universitetet i Oslo

Guro Ravndal, Universitetet i Bergen

Hedda Mikalsen, Universitetet i Oslo

Hedvig Victoria Hægeland, Universitetet i Oslo

Helene Marie Alvim, Universitetet i Oslo

Henrik Sigurd Kaastad Ørjavik, Universitetet i Oslo

Håkon Brandseth, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Håkon Kalskin Ramstad, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer

Ingjerd Lønning Gjøsæter, Universitetet i Stavanger

Ingrid Corneliussen, Universitetet i Stavanger

Ingrid Helene Vikås, Universitetet i Oslo

Izabela Przybylo, Høgskolen i Molde

Jamillah Akhlaghi, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Jens Nordgreen-Svensen, Universitetet i Oslo

Josefine Willard, Universitetet i Oslo

Juliane Holsbrekken Skar, Universitetet i Agder

Julie Bergsli Ramsey, Universitetet i Stavanger

Katrine Vaage Haukaas, Universitetet i Oslo

Kiano Kiandad, Universitetet i Bergen

Kristin Bakkelid Berge, Universitetet i Bergen

Kristine Bersås, Universitetet i Stavanger

Leticia Ilona Stanska, Universitetet i Oslo

Lily Nguyen, Universitetet i Agder

Linn Lizhi Losnedal Thuen, Universitetet i Bergen

Maren Bjugstad, Universitetet i Oslo

Mari Spilling, Universitetet i Agder

Maria Hongset, Universitetet i Oslo

Mariam Shirin Khan, Høgskolen i Molde

Marie Glosvik, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer

Marie Kals, Universitetet i Agder

Marie Kirkesæther, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Martin Løvereide Vedå, Universitetet i

Sørøst-Norge – Campus Ringerike

Mathea Lichtwarck Aardal, Universitetet i Oslo

Mathias Solli, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Milla Marøy, Universitetet i Stavanger

Morten Austrud, Universitetet i Agder

Mustafa Bartu Beyaz, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike

Oda Andersen Lundebey, Universitetet i Stavanger

Ole Restad Paulsen, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike

Oliver Bogstrand, Universitetet i Bergen

Parnian Amirahmadi, Universitetet i Oslo

Rabbea Basri Younis, Universitetet i Oslo

Rida Akram, Universitetet i Oslo

Robin Kydland Eriksen, Universitetet i Stavanger

Sara Borgenvik, Universitetet i Stavanger

Sivert Sperre, Universitetet i Bergen

Snorre Jamtøy Løvstrand, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer

Sofie Kvalbein, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer

Sonja Frankal, Universitetet i Bergen

Sunniva Brandal, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer

Sunniva Grutle, Universitetet i Oslo

Surajja Zeynalli, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Thomas Helgaland, Universitetet i Bergen

Tiril Solberg, Universitetet i Oslo

Tiril Aamodt, Universitetet i Tromsø

Tonje Anita Pettersen Eilertsen, Universitetet i

Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Trygve Andreas Unstad Pedersen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Trygve Karlstad, Universitetet i Bergen

Ulrikke Elgaen, Universitetet i Agder

Vilde Finsnes Sælør, Universitetet i Oslo

Ådne Fagervold, Universitetet i Oslo

Medlems-
fordeler på
pensjon

Derfor bør du ha pensjonen din i Handelsbanken

Du får personlig rådgivning og hjelp til å sette opp en plan for pensjonen din. Medlemsfordelene gir deg også konkurransedyktige betingelser. Med fritt fondsvalg eller pensjonsprofiler, kan du ta kontroll over sparingen din.

Hvorfor bør du ha pensjonen din i Handelsbanken?

- ✓ Svært gunstige betingelser. Lavere forvaltningskostnader.
- ✓ Bærekraftig forvaltning med historisk god avkastning.
- ✓ Personlig rådgivning.
- ✓ Pensjonsprofiler eller fritt fondsvalg.

Se alle fordelene på handelsbanken.no/jf/pensjon

Hovedstyret

President

Håvard Holm

hho@juristforbundet.no

Visepresident

Katrine Bratteberg

kb@juristforbundet.no

Styremedlemmer valgt av Landsmøtet

Tone Helén Brodal

tone-helen.brodal@gjensidige.no

Lars Marius Heggberget

larsmhe@online.no

Karoline Dystebakken (møtende varamedlem)

karoline.dystebakken@arbeidstilsynet.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene

Sverre Joachim Wiese Bromander (Juristforbundet – Stat)

sverre.bromander@gmail.com

Benedicte Gram-Knutsen (Juristforbundet – Kommune)

benedicte.gram-knutsen@bergen.kommune.no

Kirsten Aase Bleskestad (Juristforbundet – Dommerforeningen)

kirsten.bleskestad@domstol.no

Johannes Ørn Thorsteinsson (Juristforbundet – Student)

johannes.thorsteinsson@uib.no

Anders Schrøder Amundsen (Juristforbundet – Privat)

a.s.amundsen@gmail.com

Ansattes representant

Hanne Eie Sudland

hes@juristforbundet.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg

msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Har du flyttet eller byttet jobb?

juristforbundet.no/minside

medlem@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

juristforbundet.no/forsikring

forsikring@juristforbundetforsikring.no | 23 11 33 11

Bank – medlemstilbud

Handelsbanken

handelsbanken.no/juristforbundet

Finn ditt nærmeste bankkontor for kontaktinformasjon

Juristforbundets advokatkontor

juristforbundet.no/advokatkontoret

advokat@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristen

juristen.no

Redaksjonen:

redaksjonen@juristen.no | 482 48 352

Annonser:

randi@storybold.no | 995 20 500

Jobbmarkedet

juristen.no/stilling

Juristenes Utdanningscenter

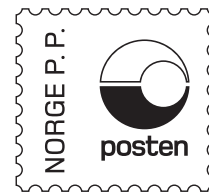
jus.no | 40 00 26 62

Juristforbundet | 40 00 24 25 | www.juristforbundet.no | post@juristforbundet.no

Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo

JURIST
FORBUNDET

Returadresse:
Juristforbundet
Kristian Augusts gt 9
0164 Oslo

Sjekk våre nettsider **www.juristen.no**

Enten du foretrekker mobil, nettbrett eller desktop

- siste nytt
- stillingsannonser
- debatt
- fagstoff

Tips oss på **redaksjonen@juristen.no**